

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 22. apríla 2021¹

Vec C-30/20

RH
proti
AB Volvo,
Volvo Group Trucks Central Europe GmbH,
Volvo Lastvagnar AB,
Volvo Group España SA

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid (Obchodný súd č. 2 Madrid, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Osobitné právomoci – Článok 7 bod 2 – Právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti – Miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody – Miesto, kde vznikla škoda – Žaloba o náhradu škody spôsobenej kartelom vyhláseným za nezlučiteľný s článkom 101 ZFEÚ a článkom 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore – Priame určenie príslušného súdu – Miesto nadobudnutia majetku – Miesto sídla – Možnosť členských štátov zaviesť koncentráciu právomoci“

I. Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid (Obchodný súd č. 2 Madrid, Španielsko), sa týka výkladu článku 7 bodu 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach².

2. Tento návrh bol podaný v konaní o žalobe podanej spoločnosťou RH so sídlom v Córdobe (Španielsko) o náhradu ujmy, ktorá jej mala byť spôsobená porušením článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992³, proti štyrom spoločnostiam skupiny Volvo, z ktorých tri majú svoje sídla v iných členských štátoch ako v Španielskom kráľovstve.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1.

³ Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3, ďalej len „dohoda o EHP“.

3. Návrh bol podaný na Súdny dvor preto, aby tento súd spresnil, či článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 určuje príslušný súd priamo, bez odkazu na vnútroštátne pravidlá členských štátov.

4. Hoci sa zdá, že odpoveď na túto otázku možno vyvodíť z niektorých rozhodnutí Súdneho dvora a konkrétnejšie z novších rozhodnutí vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, je najmä so zreteľom na pochybnosti, ktoré vyjadril vnútroštátny súd, zjavné, že túto odpoveď treba doplniť v troch ďalších úzko súvisiacich bodoch.

5. Ciele právnej istoty a efektivity komplexného sporu o náhradu škody spôsobenej protisúťažnými postupmi totiž odôvodňujú, aby boli vnútroštátnym súdom poskytnuté užitočné spresnenia týkajúce sa určenia miestne príslušného súdu a súčasnej existencie viacerých hraničných ukazovateľov zohľadnených v rozhodnutiach Súdneho dvora. Pri tejto príležitosti treba preskúmať aj otázku slobody členských štátov koncentrovať rozhodovanie takéhoto sporu na špecializovaných súdoch, ktorú nastolili niektoré z členských štátov vo svojich písomných pripomienkach.

6. Vysvetlím teda dôvody, ktoré ma vedú k tomu, že sa v podstate domnievam:

- že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj vnútroštátnu príslušnosť konajúceho súdu,
- že za okolností vo veci samej je miestne príslušným súdom súd, v obvode ktorého sa nachádza miesto nadobudnutia daného majetku, a
- že členské štáty majú možnosť rozhodnúť sa v rámci svojej súdnej organizácie koncentrovať rozhodovanie sporov v oblasti protisúťažných postupov na určitých špecializovaných súdoch, pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity.

II. Nariadenie č. 1215/2012

7. Odôvodnenia 15, 16 a 34 nariadenia č. 1215/2012 znejú takto:

„(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím nemohla rozumne predvídať. Je to dôležité predovšetkým v prípade sporov týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodzovania dobrého mena.

...

(34) Treba zaručiť kontinuitu medzi [Dohovorom z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*]⁴, zmeneným neskoršími dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru⁵], nariadením [Rady] (ES) č. 44/2001 [z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁶,] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu [tohto dohovoru... a nariadení, ktoré ho nahradili, Súdny dvorom Európskej únie.“

8. V kapitole I nariadenia č. 1215/2012, nazvanej „Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov“, článok 1 ods. 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu...“

9. Kapitola II tohto nariadenia, nazvaná „Právomoc“, obsahuje v oddiele 1 týkajúcom sa „všeobecných ustanovení“ články 4 až 6.

10. Článok 4 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

11. Podľa článku 5 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012:

„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

12. Oddiel 2 tejto kapitoly, nazvaný „Osobitná právomoc“, obsahuje články 7 až 9.

13. Článok 7 bod nariadenia č. 1215/2012 znie takto:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:

...

2) vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok.“

14. Článok 26 uvedeného nariadenia, ktorý sa nachádza v kapitole II oddiele 7, nazvanom „Voľba právomoci“, v odseku 1 stanovuje:

„Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto nariadenia má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania. Toto kritérium sa neuplatní, ak sa žalovaný zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci, alebo ak má iný súd výlučnú právomoc podľa článku 24.“

⁴ Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32.

⁵ Ďalej len „Bruselský dohovor“.

⁶ Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

III. Skutkový stav sporu vo veci samej a prejudiciálna otázka

15. Ako vyplýva zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, spoločnosť RH so sídlom v Córdobe nadobudla pre svoju činnosť v cestnej doprave v rokoch 2004 až 2009 päť nákladných vozidiel od predajcu spoločnosti Volvo Group España SA. Vlastnícke právo k jednému z týchto nákladných vozidiel bolo na RH prevedené v roku 2008 po tom, čo bolo toto vozidlo predmetom leasingovej zmluvy.

16. Európska komisia prijala 19. júla 2016 rozhodnutie týkajúce sa konania podľa článku 101 [ZFEÚ] a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá) [C(2016) 4673 final], ktorého zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* zo 6. apríla 2017⁷.

17. V tomto rozhodnutí Komisia konštatovala existenciu kartelu medzi pätnástimi výrobcami nákladných vozidiel, vrátane spoločností AB Volvo, Volvo Lastvagnar AB a Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, v období od 17. januára 1997 do 18. januára 2011, pokiaľ ide o dve kategórie výrobkov, a to nákladné vozidlá s hmotnosťou od 6 do 16 ton (stredné nákladné vozidlá) a nákladné vozidlá s hmotnosťou viac ako 16 ton (ťažké nákladné vozidlá), a to tak nákladné vozidlá bez prívesu, ako aj ťahače.

18. Podľa uvedeného rozhodnutia⁸ „porušenie spočívalo v kolúzných dojednaniach o stanovovaní cien a zvyšovaní brutto cien nákladných vozidiel v [Európskom hospodárskom priestore (EHP)] a načasovaní a prenose nákladov na zavedenie emisných technológií vyžadovaných normami EURO 3 až 6 pre stredné a ťažké nákladné vozidlá. Ústredia adresátov boli priamo zapojené do rokovania o cenách, zvyšovaní cien a zavedení nových emisných noriem do roku 2004. Najmenej od augusta 2002 rokovania prebiehali prostredníctvom nemeckých dcérskych spoločností, ktoré, v rôznom rozsahu, podávali správy svojim ústrediam. Diskusie sa uskutočňovali na mnohostrannej, ako aj dvojstrannej úrovni. Tieto kolúzne dojednania zahŕňali dohody a/alebo zosúladené postupy týkajúce sa stanovovania cien a zvyšovania cien brutto s cieľom zosúladiť ceny brutto v EHP a načasovanie a prenos nákladov na zavedenie emisných technológií vyžadovaných normami EURO 3 až 6. Porušenie sa vzťahovalo na celý EHP a trvalo od 17. januára 1997 do 18. januára 2011“.

19. V dôsledku toho Komisia uložila pokuty všetkým zúčastneným subjektom, vrátane spoločností Volvo, Volvo Lastvagnar a Volvo Group Trucks Central Europe, s výnimkou subjektu, ktorému bolo priznané oslobodenie.⁹

20. RH podala žalobu proti spoločnostiam Volvo, Volvo Lastvagnar a Volvo Group Trucks Central Europe, ako aj proti španielskej dcérskej spoločnosti týchto materských spoločností, spoločnosti Volvo Group España (ďalej len „spoločnosti Volvo“).

21. Tieto spoločnosti napadli iba medzinárodnú právomoc¹⁰ vnútroštátneho súdu. Odvolali sa na článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 a judikatúru Súdného dvora, z ktorej vyplýva, že kritérium právomoci, ktoré je formulované v uvedenom článku, a to „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť

⁷ Ú. v. EÚ C 108, 2017, s. 6, ďalej len „rozhodnutie o karteli nákladných vozidiel“.

⁸ Body 9 až 11.

⁹ Pozri bod 15 rozhodnutia o karteli nákladných vozidiel. Podľa údajov predložených Komisiou v roku 2019 (<https://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>, s. 3) bola celková suma týchto pokút najvyššia z pokút stanovených od roku 1969.

¹⁰ Vnútroštátny súd zdôraznil, že žalovaní nespochybnili jeho miestnu príslušnosť, takže platí, že urobili mlčky voľbu súdu v jeho prospech podľa článku 56 Ley de Enjuiciamiento Civil 1/2000 (zákon č. 1/2000 o občianskom súdnom konaní) zo 7. januára 2000 (BOE č. 7 z 8. januára 2000, s. 575).

ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [na náhradu škody]“, je pojmom práva Únie, a že ide o miesto, kde došlo k príčinnej udalosti, v tomto prípade miesto, kde bol uzavretý kartel týkajúci sa nákladných vozidiel. Toto miesto nemožno stotožniť s miestom bydliska žalobkyne a nachádza sa mimo Španielska, v iných členských štátoch.

22. Vnútroštátny súd uvádza, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora možno medzinárodnú právomoc španielskeho súdu odôvodniť vzhľadom na miesto vzniku škody. Pripomína, že týmto miestom je podľa rozsudku z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide¹¹, miesto, kde má poškodený svoje sídlo. Dodáva, že v rozsudku z 29. júla 2019, Tibor-Trans¹², ktorý sa týkal žaloby podanej v Maďarsku proti inému členovi toho istého kartelu, ktorá mala rovnaký predmet ako žaloba podaná spoločnosťou RH, Súdny dvor vyslovil, že „keď sa trh dotknutý protisúťažným správaním nachádza v členskom štáte, na ktorého území tvrdená ujma údajne vznikla, treba usudzovať, že miesto vzniku škody na účely uplatnenia článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 sa nachádza v tomto členskom štáte“¹³.

23. Vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti o otázke, či táto judikatúra odkazuje na medzinárodnú právomoc súdov členského štátu, v ktorom škoda vznikla alebo či tiež priamo určuje vnútroštátnu miestnu príslušnosť v rámci tohto členského štátu.

24. Spresňuje, že podľa ustálenej judikatúry Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko)¹⁴ pravidlo stanovené v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012 neupravuje vnútroštátnu miestnu príslušnosť. Keďže teda neexistuje osobitné vnútroštátne pravidlo na určenie miestnej príslušnosti súdu vo veciach súkromnoprávných žalôb v oblasti hospodárskej súťaže, sú vhodnými pravidlami príslušnosti pravidlá, ktoré sa uplatňujú vo veciach nekalej súťaže, upravené v článku 52 ods. 1 bode 12 zákona č. 1/2000 o občianskom súdnom konaní. V dôsledku toho je príslušným súdom súd miesta, kde vznikla škoda, teda súd podľa miesta nadobudnutia vozidla alebo podpisu lízingovej zmluvy.

25. Vnútroštátny súd sa domnieva, že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 by bolo možné vykladať v rovnakom zmysle, ako to urobil Súdny dvor vo svojej judikatúre týkajúcej sa súdnej právomoci v zmluvných veciach. V rozsudkoch z 3. mája 2007, Color Drack¹⁵, a z 9. júla 2009, Rehder¹⁶, Súdny dvor rozhodol, že článok 5 bod 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 priamo označuje príslušný súd bez toho, aby odkazoval na vnútroštátne pravidlá členských štátov. Ak je to tak, bol by príslušným súdom súd podľa sídla subjektu poškodeného kartelom.

26. Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid (Obchodný súd č. 2 Madrid) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 7 bod 2 nariadenia [č. 1215/2012], ktorý stanovuje, že osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte „... vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“, vykladať v tom zmysle, že stanovuje len medzinárodnú právomoc súdov

¹¹ C-352/13, ďalej len „rozsudok CDC Hydrogen Peroxide“, EU:C:2015:335, body 52 a 53.

¹² C-451/18, ďalej len „rozsudok Tibor-Trans“, EU:C:2019:635.

¹³ Rozsudok Tibor-Trans (bod 33).

¹⁴ Vnútroštátny súd uvádza uznesenie Tribunal Supremo, Sala de lo Civil (Najvyšší súd, občianskoprávny senát, Španielsko) z 26. februára 2019, č. 262/2018, a totožné nedávne rozhodnutia, konkrétne rozhodnutia z 8. a 15. októbra 2019. Španielska vláda uvádza aj toto rozhodnutie č. 262/2018, ale aj ďalšie rozhodnutia toho istého súdu, a to rozhodnutia zo 7. mája 2019, č. 16/2019, z 9. júla 2019, č. 100/2019, a zo 4. februára 2020, č. 266/2019.

¹⁵ C-386/05, EU:C:2007:262.

¹⁶ C-204/08, EU:C:2009:439.

členského štátu, v ktorom sa nachádza uvedené miesto, takže na účely konkrétneho určenia miestne príslušného vnútroštátneho súdu v rámci tohto štátu sa odkazuje na vnútroštátne procesné predpisy, alebo sa má vykladať ako zmiešaná norma, ktorá z tohto dôvodu priamo určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj vnútroštátnu miestnu príslušnosť bez toho, aby bolo potrebné vykonať odkazy na vnútroštátnu právnu úpravu?“

27. Písomné pripomienky predložili Súdnemu dvoru spoločnosti Volvo, španielska vláda, francúzska vláda, holandská vláda, ako aj Komisia.

28. Pojednávanie, ktoré bolo pôvodne nariadené na 17. decembra 2020, bolo zrušené z dôvodu zdravotnej krízy a otázka, ktorá bola položená a mala byť zodpovedaná ústne, bola zmenená na otázku vyžadujúcu si písomnú odpoveď a doplnená ďalšími otázkami. Volvo, ako aj španielska vláda a Komisia odpovedali na tieto otázky v stanovených lehotách.

IV. Analýza

A. O prípustnosti

29. Volvo navrhujú neprípustnosť návrhu z dôvodu, že odpoveď na otázku položenú vnútroštátnym súdom je jasná.

30. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvanej v článku 267 ZFEÚ po prvé prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť. Po druhé pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie, položených vnútroštátnym súdom v právnom a skutkovom rámci, ktorý tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorého správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti s výnimkou toho, že tieto otázky nemajú súvislosť so sporom vo veci samej.¹⁷

31. V tomto prípade vnútroštátny súd presne vysvetlil dôvody svojej pochybnosti o svojej miestnej príslušnosti, ktorá odôvodnila jeho návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tieto dôvody sú založené na neexistencii výslovného rozhodnutia Súdneho dvora týkajúceho sa pôsobnosti článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti a na ustálenej judikatúre Tribunal Supremo (Najvyšší súd), podľa ktorej toto ustanovenie nevyklučuje uplatnenie vnútroštátnych pravidiel príslušnosti.

32. Za týchto okolností je otázka položená vnútroštátnym súdom podľa môjho názoru prípustná.

¹⁷ Pozri najmä rozsudky zo 14. februára 2019, Milivojević (C-630/17, EU:C:2019:123, body 47 a 48), ako aj z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, ďalej len „rozsudok Verein für Konsumenteninformation“, EU:C:2020:534, bod 19).

B. O veci samej

33. Vnútroštátny súd sa svojou otázkou pýta, či sa článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 má vykladať v tom zmysle, že vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti určuje nielen medzinárodnú právomoc súdov členského štátu, v ktorom sa nachádza hraničný ukazovateľ upravený týmto ustanovením, ale aj miestnu príslušnosť súdov tohto štátu.

1. Úvodné pripomienky

34. Na podporu svojho návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd správne pripomenul, že v rovnakom skutkovom rámci, ako je ten vo veci samej, teda v prípade kartelu nákladných vozidiel, Súdny dvor v rozsudku Tibor-Trans rozhodoval o otázke právomoci súdu konajúceho o žalobe o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže. Rovnako zdôraznil, že odpoveď Súdneho dvora v tomto rozsudku sa výslovne netýka „zmiešanej“ povahy pravidla právomoci upraveného v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012, na rozdiel od rozhodnutí vyhlásených v zmluvných veciach, konkrétne rozsudkov z 3. mája 2007, *Color Drack*¹⁸, a z 9. júla 2009, *Rehder*¹⁹.

35. Na jednej strane podotýkam, že táto dosiaľ nevyriešená otázka nie je ojedinelá.²⁰ Zdá sa teda, že vnútroštátne súdy očakávajú presnejší výklad ustanovení nariadenia č. 1215/2012. Na druhej strane treba podľa môjho názoru o odpovedi vnútroštátnemu súdu uvažovať s prihliadnutím na rozsudky *Verein für Konsumenteninformation* a z 24. novembra 2020, *Wikingerhof*²¹, ktoré boli vyhlásené po podaní prejednávaneho návrhu na Súdny dvor.

36. Z tohto dôvodu sa budem vo svojej analýze venovať najprv položenej otázke týkajúcej sa pôsobnosti pravidla právomoci upraveného v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012. Ďalej vysvetlím úvahy, ktorých cieľom je spresniť kritériá určenia miestne príslušného súdu. Napokon preskúmam návrh francúzskej vlády a Komisie týkajúci sa možnosti členských štátov zvoliť si konkrétnu organizáciu súdov koncentrujúcu rozhodovanie určitých sporov u špecializovaných súdov.

37. Na účely preskúmania všetkých týchto bodov pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vzhľadom na to, že nariadenie č. 1215/2012 zrušuje a nahrádza nariadenie č. 44/2001, ktoré samotné nahradilo Bruselský dohovor, platí výklad poskytnutý Súdnym dvorom vo vzťahu k ustanoveniam týchto posledných uvedených právnych nástrojov rovnako aj vo vzťahu k nariadeniu č. 1215/2012, keď tieto ustanovenia možno kvalifikovať ako „rovnocenné“²². To je prípad článku 5 bodu 3 tohto dohovoru a nariadenia č. 44/2001 na jednej strane a článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 na druhej strane²³.

¹⁸ C-386/05, EU:C:2007:262.

¹⁹ C-204/08, EU:C:2009:439.

²⁰ Pozri najmä vec *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20), ktorú v súčasnosti prejednáva Súdny dvor.

²¹ C-59/19, ďalej len „rozsudok *Wikingerhof*“, EU:C:2020:950.

²² Pozri rozsudok *Verein für Konsumenteninformation* (bod 22 a citovaná judikatúra).

²³ Pozri rozsudok *Wikingerhof* (bod 20 a citovaná judikatúra). Je tiež užitočné spresniť, že článok 4 a článok 7 bod 1 nariadenia č. 1215/2012 zodpovedajú článku 2 a článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001.

2. O určení medzinárodnej súdnej právomoci, ako aj vnútroštátnej súdnej príslušnosti

38. Myslím si, že pochybnosť vnútroštátneho súdu týkajúcu sa predmetu článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 možno ľahko rozptýliť už od vyhlásenia rozsudku Wikingerhof. Súdny dvor konštatoval, že „súd, ktorý má právomoc v súlade s článkom 7 bodom 2 [tohto nariadenia]... t. j. súd miesta trhu dotknutého údajným protisúťažným správaním, má... najvhodnejšie postavenie na to, aby rozhodol“²⁴.

39. V dôsledku toho sa rovnako ako všetci účastníci konania a oprávnené subjekty, ktoré podali písomné pripomienky na Súdny dvor, a generálni advokáti, ktorí sa príležitostne vyjadrili k tejto otázke v prechádzajúcich veciach,²⁵ domnievam, že možno výslovne spresniť, že predmetom článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 je upraviť nielen právomoc súdov medzi členskými štátmi, ale aj ich príslušnosť na vnútroštátnej úrovni, pričom ostatné procesné otázky sa naďalej riadia právom členského štátu, v ktorom má sídlo konajúci súd.²⁶

40. Na jednej strane by tak mohlo stačiť uviesť, rovnako ako v rozsudku z 9. júla 2009, Rehder²⁷, vyhlásenom v zmluvných veciach vo vzťahu k ustanoveniam nariadenia č. 44/2001, že úvahy rovnakej povahy, ako boli tie, z ktorých Súdny dvor vychádzal pri výklade uvedenom v rozsudku z 3. mája 2007, Color Drack²⁸, platia aj pre rovnocenné pravidlá osobitnej právomoci v nariadení č. 1215/2012, a to z dôvodu ich genézy, účelu a miesta v systéme zavedenom týmto nariadením. Na druhej strane tieto dôvody viedli Súdny dvor k výkladu pravidiel právomoci vo veciach vyživovacej povinnosti v rovnakom zmysle.

41. S cieľom napomôcť pochopeniu vzťahu ustanovení nariadenia č. 1215/2012 ako celku však považujem za vhodné podrobne uviesť skutočnosti užitočné pre výklad článku 7 bodu 2 tohto nariadenia nielen so zreteľom na jeho znenie, ale aj systém, ktorý zavádza a ciele, ktoré sleduje.²⁹

42. Po prvé, pokiaľ ide o znenie článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, návod treba vyvodiť z jeho porovnania s článkom 4 ods. 1 tohto nariadenia. V tomto článku sú uvedené „súdy“ členského štátu, na území ktorého majú bydlisko žalované osoby. Tento všeobecný výraz určuje právomoc súdov členského štátu zohľadňovaných ako celok.³⁰ Určenie miestne príslušného súdu sa potom riadi vnútroštátnymi pravidlami.

²⁴ Pozri rozsudok Wikingerhof (bod 37 a citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát. V tejto súvislosti treba zdôrazniť znenie, ktoré je odlišné od znenia rozsudku Tibor-Trans, na ktorý odkázal vnútroštátny súd. Bod 34 rozsudku Tibor-Trans obsahuje výrazy „súdy členského štátu, kde sa nachádza dotknutý trh“ a „súd[y] podľa miesta, kde toto správanie [hospodárskeho subjektu] narušilo pravidlá zdravej hospodárskej súťaže“ vychádzajúce z rozsudku z 5. júla 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, ďalej len „rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines“, EU:C:2018:533, bod 40), ktorý je v tomto bode uvedený.

²⁵ Pozri najmä návrhy, ktoré predniesli generálny advokát Jääskinen vo veci Melzer (C-228/11, EU:C:2012:766, bod 34) a generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, bod 74), ako aj vo veci Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2020:1056, bod 18).

²⁶ Pozri rovnako v tomto zmysle THODE, R.: Art. 7 [Besondere Gerichtsstände]. In: *Beck'scher Online-Kommentar ZPO, Brüssel Ia-VO*. Munich: C.H. Beck, 2020, bod 6.

²⁷ C-204/08, EU:C:2009:439, bod 36.

²⁸ C-386/05, EU:C:2007:262.

²⁹ Pozri rozsudok Wikingerhof (bod 25 prvá veta a citovaná judikatúra).

³⁰ Pozri rovnako v oblasti výlučnej právomoci rozsudok z 28. apríla 2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, body 48 a 50). Súdny dvor tak rozhodol, že článok 22 nariadenia č. 44/2001, rovnocenný článku 24 nariadenia č. 1215/2012, ktorý obsahuje kogentný a taxatívny zoznam súdov členských štátov, ktoré majú výlučnú medzinárodnú súdnu právomoc, iba určuje členský štát, ktorého súdy sú príslušné *ratione materiae*, pričom však neurčuje rozdelenie právomoci na úrovni dotknutého členského štátu a že je úlohou každého členského štátu určiť svoju vlastnú súdnu organizáciu. Súdny dvor spresnil, že pravidlo *forum rei sitae* upravené v článku 22 bode 1 nariadenia č. 44/2001 sa týka medzinárodnej súdnej právomoci členských štátov a nie ich vnútroštátnej súdnej príslušnosti.

43. Naproti tomu v článku 7 nariadenia č. 1215/2012, s výnimkou bodu 6, normotvorca Únie použil výraz „na súdoch podľa *miesta*“³¹ alebo „na súde“, keďže ide o možnosť ponúknuť žalobcovi s ohľadom na konkrétne miesto ako výnimka z pravidla všeobecnej právomoci,³² v závislosti od predmetu žaloby. Vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti je tak v článku 7 bode 2 tohto nariadenia formulované kritérium „miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“. Rovnako podľa článku 7 bodu 1 písm. a) uvedeného nariadenia možno žalovaného žalovať „na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby“.

44. Po druhé treba zdôrazniť, že systém zavedený nariadením č. 1215/2012, ktorý žalobcovi umožňuje dovolávať sa niektorého z pravidiel osobitnej právomoci stanovených týmto nariadením, má povahu výnimky,³³ pretože je vyhradený pre určité veci alebo určený na ochranu slabšej strany.

45. Po tretie treba zdôrazniť, že ako je spresnené v odôvodnení 16 nariadenia č. 1215/2012, formulácia týchto pravidiel osobitnej právomoci je odôvodnená cieľom normotvorcu povoliť výber súdu členského štátu v závislosti od miesta, s ktorým má spor osobitnú väzbu a snahou uľahčiť riadny výkon spravodlivosti.³⁴ Týmito zásadami sa ustáleno riadil Súdny dvor pri výklade pravidiel osobitnej právomoci s cieľom uznať vhodné hraničné ukazovatele na účely harmonizácie kolíznych noriem³⁵ a určiť súd, ktorý je najlepšie spôsobilý rozhodnúť.

46. Táto analýza je podložená správou, ktorú predložil P. Jenard, k Bruselskému dohovoru³⁶, ktorej analýza je potvrdená v správe P. Schlossera týkajúcej sa Dohovoru o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k Bruselskému dohovoru a k Protokolu o výklade tohto dohovoru Súdny dvorom³⁷.

47. Za týchto okolností a ako už bolo možné vyvodiť z odôvodnenia predchádzajúcich rozsudkov Súdneho dvora tak v zmluvných veciach³⁸, ako aj vo veciach vyživovacej povinnosti³⁹, niet pochybností o tom, že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 vzhľadom na ním sledované ciele priamo určuje príslušný súd.⁴⁰

48. Keďže takáto odpoveď vyžaduje od súdu členského štátu, na ktorý je podaná žaloba na základe článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, aby neuplatnil vnútroštátne pravidlá miestnej príslušnosti, treba ju podľa môjho názoru, zvlášť vzhľadom na vývoj judikatúry Súdneho dvora

³¹ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

³² Pozri v tejto súvislosti GAUDEMET-TALLON, H., ANCEL, M.-E.: *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*. 6.. vyd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection „Droit des affaires“, 2018, bod 180, s. 246 a 247. Na porovnanie pozri ostatné ustanovenia nariadenia č. 1215/2012, ktoré sa týkajú súdu jedného miesta, konkrétne článok 11 ods. 1 písm. b) a článok 12 vo veciach poistenia, článok 18 ods. 1 vo veciach spotrebiteľskej zmluvy, ako aj článok 21 ods. 1 písm. b) vo veciach individuálnych pracovnoprávných zmlúv.

³³ Pozri rozsudky zo 14. februára 2019, Milivojević (C-630/17, EU:C:2019:123, bod 81), ako aj Wikingerhof (body 26 a 27).

³⁴ Na pripomenutie ustálenej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa právomoci vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti pozri rozsudky Verein für Konsumenteninformation (bod 38), ako aj Wikingerhof (bod 28 a citovaná judikatúra).

³⁵ Pozri rozsudok z 3. mája 2007, Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, bod 30).

³⁶ Správa k Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1), zvlášť s. 22.

³⁷ Ú. v. ES C 59, 1979, s. 71, zvlášť s. 98, bod 81 bb).

³⁸ O článku 7 bodu 1 písm. b) druhej zarážke nariadenia č. 1215/2012 pozri rozsudok z 15. júna 2017, Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, bod 46).

³⁹ Pozri rozsudok z 18. decembra 2014 (C-400/13 a C-408/13, ďalej len „rozsudok Sanders a Huber“, EU:C:2014:2461, bod 30 a citovaná judikatúra).

⁴⁰ Pozri v tejto súvislosti spresnenia uvedené v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide (bod 55).

v oblasti právomoci v prípade porušenia práva hospodárskej súťaže, užitočne doplniť spresneniami týkajúcimi sa miesta, kde vznikla uvádzaná škoda,⁴¹ ako aj konkrétneho určenia osobitne príslušného súdu.

3. O určení miesta, kde vznikla uvádzaná škoda, a určení príslušného súdu

49. V odôvodnení návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd odkázal na rozsudky CDC Hydrogen Peroxide⁴² a Tibor-Trans týkajúce sa určenia súdu príslušného na rozhodnutie o žalobách o náhradu škody spôsobenej kartelmi, za ktoré Komisia uložila sankciu,⁴³ pričom medzi nimi nerozlišoval, hoci Súdny dvor zohľadnil dva rôzne spôsoby určenia miesta škody a hoci skutkové okolnosti vo veci samej si vyžadovali porovnanie s druhým rozsudkom.

50. V dôsledku toho má tak podľa môjho názoru Súdny dvor príležitosť poskytnúť vnútroštátnym súdom všetky užitočné vysvetlenia pôsobnosti rozsudku Tibor-Trans s prihliadnutím na rozsudky Verein für Konsumenteninformation a Wikingerhof, ktoré Súdny dvor vyhlásil po podaní prejednávaneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Súdny dvor musí tiež spresniť, či možno zohľadniť viaceré kritéria právomoci, aby bol dosiahnutý cieľ odôvodňujúci jej existenciu, ktorým je uprednostniť blízku väzbu so sporom.

a) Rozsudok Tibor-Trans

51. Aj keď rozsudok Tibor-Trans bol vyhlásený v takmer rovnakom kontexte, ako je kontext sporu vo veci samej, zaslúži si podrobnú analýzu vo viacerých ohľadoch.

52. Po prvé rovnako ako vo veci samej, aj vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Tibor-Trans, bola na vnútroštátny súd podaná žaloba o náhradu škody, ktorá spočívala v prirážkach zaplatených z dôvodu umelo zvýšených cien nákladných vozidiel spôsobených tými istými protisúťažnými postupmi.

53. Hoci vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Tibor-Trans, sa žalujúca spoločnosť rozhodla podať svoju žalobu iba proti jednému z účastníkov dotknutého kartelu, od ktorého nenakupovala,⁴⁴ v tomto prípade RH zažalovala medzi inými spoločnosťami zodpovednými za dotknutý kartel viaceré z nich so sídlom mimo Španielska, od ktorých neboli priamo kupované

⁴¹ Súdny dvor vo svojej judikatúre týkajúcej sa pojmu „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ rozhodol, že tento pojem sa vzťahuje tak na miesto, kde vznikla škoda, ako aj na miesto, kde došlo k príčinnej udalosti, ktorá viedla k tejto škode, takže žalovaného možno žalovať podľa výberu žalobcu pred súdom jedného alebo druhého z týchto dvoch miest (pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation, bod 23 a citovaná judikatúra), čo predpokladá, že tieto miesta sa nezhodujú (pozri najmä rozsudok z 30. novembra 1976, Bier, 21/76, EU:C:1976:166, body 24 a 25).

⁴² Pre podrobný opis tejto veci pozri body 100 a 101 nižšie.

⁴³ Pozri bod 22 vyššie.

⁴⁴ Pozri rozsudok Tibor-Trans (bod 36).

nimi vyrábané nákladné vozidlá. Okrem toho RH zažalovala španielsku dcérsku spoločnosť týchto spoločností,⁴⁵ pod ktorú patrí španielsky automobilový predajca, od ktorého RH nakupovala, ako to možno vyvodiť z dokumentov nachádzajúcich sa v spise.⁴⁶

54. Po druhé vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Tibor-Trans, mal vnútroštátny súd pochybnosti o analogickom uplatnení rozsudku CDC Hydrogen Peroxide, v ktorom Súdny dvor za príslušný súd určil súd podľa sídla žalujúcej spoločnosti, a to z dôvodu neexistencie priameho zmluvného vzťahu medzi účastníkmi a povinnosti nezohľadniť pravidlo právomoci uprednostňujúce *forum actoris*.⁴⁷

55. Súdny dvor rozhodol, že „sa článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 má vykladať v tom zmysle, že v rámci žaloby o náhradu škody spôsobenej porušením podľa článku 101 ZFEÚ, spočívajúcom najmä v tajných dohodách o stanovení cien a navýšení brutto cien nákladných vozidiel, sa za „miesto, kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok“ v situácii, o akú ide vo veci samej, považuje miesto trhu dotknutého týmto porušením, teda miesto, kde došlo k skresleniu trhových cien a kde poškodený tvrdí, že mu bola spôsobená ujma, aj keď žaloba smeruje proti účastníkovi predmetného kartelu, s ktorým tento poškodený nevstúpil do zmluvného vzťahu“⁴⁸.

56. *Pokiaľ ide o určenie škody*, Súdny dvor uviedol, že „škoda uvádzaná vo veci samej vyplýva v podstate z prirážok zaplatených z dôvodu umelo zvýšených cien, a z tohto dôvodu sa zdá byť bezprostredným dôsledkom porušenia podľa článku 101 ZFEÚ, a teda predstavuje priamu škodu, ktorá umožňuje v zásade založiť právomoc súdov členského štátu, na území ktorého vznikla“⁴⁹.

57. *Pokiaľ ide o určenie miesta priamo spôsobenej škody*, Súdny dvor rozhodol, že „keďže sa trh dotknutý protisúťažným správaním nachádza v členskom štáte, na ktorého území tvrdená ujma údajne vznikla, treba usudzovať, že miesto vzniku škody na účely uplatnenia článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 sa nachádza v tomto členskom štáte“⁵⁰.

58. Na podporu tohto rozhodnutia Súdny dvor odkázal na bod 40 rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines. V dôsledku toho na jednej strane uvádzam, že vo veci cenového kartelu rovnakej povahy, za ktorý bola uložená sankcia za rovnakých podmienok ako v prípade kartelu, ktorý bol základom žaloby o náhradu škody v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide⁵¹, Súdny dvor rozšíril riešenie, ktoré prijal vo veci, v ktorej bolo zneužitie dominantného postavenia konštatované

⁴⁵ Zdôrazňujem, že pochybnosti vnútroštátneho súdu sa netýkajú rozhodnutia žalovať španielsku dcérsku spoločnosť. V tejto súvislosti rovnako ako španielska vláda spresňujem, že Súdny dvor v blízkej budúcnosti vyrieši otázku [vec Sumal (C-882/19)], či v rámci súkromnoprávných žalôb o náhradu škody spôsobenej poškodenému protisúťažným postupom zisteným Komisiou, v tomto prípade v rozhodnutí o karteli nákladných vozidiel, je poškodený oprávnený požadovať náhradu tejto škody nie od materskej spoločnosti konkrétne uvedenej v rozhodnutí Komisie, ale od dcérskych spoločností, ktoré patria do tej istej skupiny spoločností na základe doktríny hospodárskej jednotky v práve hospodárskej súťaže [pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci Sumal (C-882/19, EU:C:2021:293)].

⁴⁶ Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že tak ako vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Tibor-Trans (pozri bod 30), španielski predajcovia preniesli zvýšenie cien na konečných kupujúcich. Neexistencia konania začatého priamymi kupujúcimi alebo proti nim nasvedčuje jednotnosti postupov.

⁴⁷ Pozri rozsudok Tibor-Trans (bod 19).

⁴⁸ Rozsudok Tibor-Trans (bod 37).

⁴⁹ Rozsudok Tibor-Trans (bod 31).

⁵⁰ Rozsudok Tibor-Trans (bod 33).

⁵¹ Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 10).

vnútroštátnou radou na ochranu hospodárskej súťaže a bola uvádzaná protisúťažná dohoda.⁵² Na druhej strane toto riešenie je založené na zhode dvoch kritérií a to miesta dotknutého trhu a miesta, kde tvrdená škoda údajne vznikla.⁵³

59. Množstvo ďalších odkazov na rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines v rozsudku Tibor-Trans všeobecnejšie vyjadruje vývoj judikatúry Súdneho dvora s cieľom harmonizovať hraničné ukazovatele pre určenie miesta priamo spôsobenej škody, či už ide o prirážky platené pri nákupe⁵⁴ alebo stratu predajov⁵⁵, a bez rozlišovania v závislosti od toho, či protisúťažné správanie bolo konštatované predchádzajúcim rozhodnutím orgánu alebo nie.⁵⁶

60. Tento trend judikatúry v prospech odkazu na trh dotknutý protisúťažnými postupmi, ktorých odškodnenie sa požaduje na súde, bol veľmi nedávno potvrdený v rozsudku Wikingerhof, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že medzi veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 patrí žaloba o zdržanie sa určitých konaní, ku ktorým dochádza v rámci zmluvného vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorá je založená na údajnom zneužití dominantného postavenia žalovaným v rozpore s právom hospodárskej súťaže.⁵⁷

61. Súdny dvor posúdil, že za okolností vo veci samej „súd, ktorý má právomoc v súlade s článkom 7 bodom 2 nariadenia č. 1215/2012... t. j. súd miesta trhu dotknutého údajným protisúťažným správaním, má... najvhodnejšie postavenie na to, aby rozhodol o základnej otázke dôvodnosti tohto tvrdenia, a to *vzhľadom najmä na získavanie a posudzovanie dôkazov, ktoré sú v tejto súvislosti relevantné*“⁵⁸.

62. Na jednej strane uvádzam, že v rozsudku Wikingerhof Súdny dvor prikladal osobitný význam tomuto spresneniu týkajúcemu sa určenia miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, pretože položená otázka sa týkala uplatniteľnosti článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 v závislosti od kvalifikácie nárokov žalobcu⁵⁹, a nie určenia jedného z kritérií právomoci vyplývajúcich z tohto článku.⁶⁰

63. Na druhej strane si myslím, že z odkazov v bode 37 rozsudku Wikingerhof na rozsudky Tibor-Trans a Verein für Konsumenteninformation treba vyvodiť určitý návod na účely analogického odôvodnenia rozhodnutia Súdneho dvora o súdnej právomoci.

⁵² Pozri rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines (body 20 a 34).

⁵³ O vplyve neexistencie zhody pozri bod 95 nižšie.

⁵⁴ Pozri rozsudky CDC Hydrogen Peroxide (bod 52) a Tibor-Trans (bod 26).

⁵⁵ Pozri rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines (bod 36).

⁵⁶ O práve každej osoby, ktorá sa považuje za poškodenú porušením pravidiel práva hospodárskej súťaže, požadovať náhradu spôsobenej škody, ktoré je nezávislé od prechádzajúceho konštatovania takéhoto porušenia orgánom na ochranu hospodárskej súťaže, pozri bod 67 a poznámku pod čiarou 68 nižšie. Pozri rovnako odôvodnenia 3, 12 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1).

⁵⁷ Pozri rozsudok Wikingerhof (body 36 a 38).

⁵⁸ Rozsudok Wikingerhof (bod 37). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

⁵⁹ Pozri rozsudok Wikingerhof (body 33 až 35).

⁶⁰ V tejto súvislosti pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci Wikingerhof (C-59/19, EU:C:2020:688, poznámka pod čiarou 20).

b) Odôvodnenie výberu miesta dotknutého trhu na účely určenia miesta škody

64. V bode 34 rozsudku Tibor-Trans, na ktorý odkazuje rozsudok Wikingerhof⁶¹ a ktorý treba vnímať v spojení s jeho bodmi 33 a 35, Súdny dvor posúdil, že výber *miesta, kde sa nachádza dotknutý trh*, kde poškodený tvrdí, že mu bola spôsobená ujma, vyplýva z nevyhnutnosti *hľadať súd najvhodnejší* na preskúmanie žalôb o náhradu škody v súvislosti s konaním obmedzujúcim hospodársku súťaž, *zabezpečiť predvídateľnosť takéhoto pravidla* pre daný hospodársky subjekt a *splniť požiadavky zlučiteľnosti s právnym poriadkom uplatniteľným* na takéto žaloby o náhradu škody.⁶²

65. V bode 38 rozsudku Verein für Konsumenteninformation, na ktorý tiež odkazuje rozsudok Wikingerhof⁶³, Súdny dvor odôvodnil výklad, ktorý ho viedol k tomu, že ako *miesto, kde vznikla škoda*, zohľadnil *miesto, kde bolo nadobudnuté dané vozidlo*⁶⁴, ako výklad, ktorý „je aj v súlade s cieľmi blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti uvedenými v odôvodnení 16 nariadenia č. 1215/2012, keďže *na určenie výšky spôsobenej škody sa môže od vnútroštátneho súdu vyžadovať, aby posúdil trhové podmienky v členskom štáte, na území ktorého bolo toto vozidlo zakúpené*. Súdny dvor tohto posledného uvedeného členského štátu pravdepodobne majú *najjednoduchší prístup k dôkazným prostriedkom potrebným na vykonanie týchto posúdení*“⁶⁵.

66. Vývoj odôvodnenia hraničného ukazovateľa zohľadneného Súdnym dvorom v týchto troch rozsudkoch podľa môjho názoru ukazuje konkrétne zohľadnenie osobitného rozmeru sporov v oblasti hospodárskej súťaže. V prípade protiprávných správanií ovplyvňujúcich hospodársky trh totiž zjednodušený prístup k dôkazným prostriedkom nevyhnutným na posúdenie podmienok na tomto trhu a dôsledkov týchto správanií prispieva k hospodárnej organizácii konania.⁶⁶ Ide teda o faktor rozhodujúci pre výber súdu najspôsobiliejšieho zaručiť dodržiavanie pravidiel zdravej hospodárskej súťaže, ktorý sankcionuje každé jej narušenie a zaručuje účinnosť práva poškodeného na ochranu.

67. Judikatúru Súdneho dvora, zopakovanú na základe takýchto pragmatických dôkazných úvah, teda treba umiestniť do kontextu, ktorého význam bol zdôraznený veľmi nedávno.⁶⁷ Súdny výklad Súdneho dvora totiž naďalej prispieva k vykonávaniu práva hospodárskej súťaže a zvlášť súkromnoprávnej fázy uplatňovania článku 101 ZFEÚ⁶⁸, pretože podporuje vývoj a konsolidáciu

⁶¹ Bod 34 rozsudku Tibor-Trans čiastočne opakuje bod 40 rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines.

⁶² V bode 35 rozsudku Tibor-Trans je uvedené odôvodnenie 7 a článok 6 ods. 3 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40). Tento článok, ktorý sa uplatňuje od 11. januára 2009, stanovuje, že právnym poriadkom uplatniteľným v prípade žaloby o náhradu škody vyplývajúcej z obmedzenia hospodárskej súťaže je právny poriadok krajiny, na ktorej trhu má obmedzenie účinok alebo by mohlo mať účinok.

⁶³ Tento bod obsahoval odkaz na bod 34 rozsudku Tibor-Trans.

⁶⁴ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 35).

⁶⁵ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

⁶⁶ Pozri rozsudky CDC Hydrogen Peroxide (bod 53) a flyLAL-Lithuanian Airlines (bod 27, ako aj citovaná judikatúra vo veciach mimozmluvnej zodpovednosti).

⁶⁷ Pozri správu Komisie o vykonávaní smernice 2014/104 [SWD(2020) 338 final], dostupnú na tejto internetovej adrese: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/report_on_damages_directive_implementation_en.pdf, ako aj jej predstavenie v RONZANO, A.: Dommages: La Commission européenne publie un rapport transitoire sur l'évaluation de la directive «dommages» et de sa transposition par les États membres (directive 2014/104/EU). In: *Concurrences*. Paris: Institut de droit de la concurrence, 2021, č. 1, a tlačovú správu Komisie: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_20_2413.

⁶⁸ Súdny dvor rozhodol, že plná účinnosť článku 101 ZFEÚ, a najmä potrebný účinok zákazu uvedeného v jeho odseku 1, by boli spochybnené, ak by sa akákoľvek osoba nemohla domáhať náhrady škody, ktorá jej bola údajne spôsobená zmluvou alebo správaním spôsobilým obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž [rozsudok z 20. septembra 2001, Courage a Crehan (C-453/99, EU:C:2001:465, bod 26)], ak existuje príčinná súvislosť medzi spôsobenou škodou a kartelom alebo postupom zakázaným článkom 101 ZFEÚ [rozsudok zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i. (C-724/17, EU:C:2019:204, body 25 a 26, ako aj citovaná judikatúra)].

žalôb o náhradu škody podávaných na vnútroštátne súdy.⁶⁹ V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že Súdny dvor poveril tieto súdy ochranou tohto práva, ktorá posilňuje operatívnu povahu pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže.⁷⁰ Súdny dvor navyše spresnil, že žaloby o náhradu škody pre porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, podané na vnútroštátne súdy, sú neoddeliteľnou súčasťou systému vykonávania týchto pravidiel, ktorého cieľom je potláčať protisúťažné správanie podnikov a odrádzať ich od takéhoto správania.⁷¹

68. Doplnujúca činnosť orgánov hospodárskej súťaže členských štátov a vnútroštátnych súdov bola napokon zakotvená v nariadení Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy⁷². Navyše na účely úpravy žalôb o náhradu škody pre porušenia práva hospodárskej súťaže členských štátov a Únie vo vnútroštátnom práve smernica 2014/104 definovala nové procesné a hmotnoprávne pravidlá, ktoré mali byť prebraté vo všetkých členských štátoch najneskôr 27. decembra 2016.⁷³

69. Hoci však tieto normy majú za cieľ umožniť poškodeným podnikom, aby boli plne odškodnené tým, že upravujú okrem iného pravidlá dokazovania určené na prekonanie značných ťažkostí, ktoré predstavujú podmienky uplatňovania zodpovednosti v spore o náhradu škody v práve hospodárskej súťaže, napriek tomu neobsahujú osobitné ustanovenia v oblasti právomoci.

70. Aj keď sa teda určenie miesta, kde vznikla škoda, ako miesta trhu dotknutého porušením, teda miesta, kde došlo k skresleniu trhových cien a kde poškodený tvrdí, že mu bola spôsobená ujma⁷⁴, vykonané Súdny dvorom v rozsudku Tibor-Trans, v zásade prispôsobí kontextu, ktorý som práve pripomenul, na účely určenia súdu, ktorý má medzinárodnú právomoc⁷⁵, myslím si, že toto určenie miesta nie je dosť presné na určenie miestne príslušného súdu v rámci dotknutého členského štátu⁷⁶. To však podľa môjho názoru vzhľadom na ostatné rozsudky Súdneho dvora predstavuje zdroj právnej neistoty pri výbere možnosti právomoci upravenej v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012, ktorý má žalobca.⁷⁷

⁶⁹ Pozri správu Komisie uvedenú v poznámke pod čiarou 67, v ktorej Komisia konštatuje, že počet súkromnoprávných žalôb o náhradu škody podaných na vnútroštátne súdy po porušení pravidiel hospodárskej súťaže stúpol po prijatí smernice 2014/104 z približne 50 vecí na začiatku roka 2014 na 239 vecí počas roka 2019. Pozri rovnako WURMNEST, W.: *Forum Shopping bei Kartellschadensersatzklagen und die Kartellschadensersatzrichtlinie*. In: *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*. München: C.H. Beck, 2017, č. 2, časť III, 2, c), a poznámka pod čiarou 64.

⁷⁰ Pozri rozsudky z 30. januára 1974, BRT a Sociétés belge des auteurs, compositeurs et éditeurs (127/73, EU:C:1974:6, body 15 a 16), ako aj z 20. septembra 2001, Courage a Crehan (C-453/99, EU:C:2001:465, bod 25).

⁷¹ Pozri rozsudok zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i. (C-724/17, EU:C:2019:204, bod 45), a analogicky rozsudok z 21. januára 2021, Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, bod 56).

⁷² Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205. Pozri odôvodnenie 7 a článok 6 tohto nariadenia. O modernizácii pravidiel a postupov týkajúcich sa uplatňovania článkov 101 a 102 ZFEÚ, realizovanej prostredníctvom nariadenia č. 1/2003, pozri rovnako návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2020:639, bod 50).

⁷³ Pozri správu Komisie uvedenú v poznámke pod čiarou 67. Komisia v tejto správe uvádza, že smernicu 2014/104 prebralo oneskorene 21 členských štátov a že počet prípadov uplatnenia prebratej smernice vnútroštátnymi súdmi nie je ešte dosť významný. Komisia zdôrazňuje, že uplynie v priemere trinásť rokov medzi začiatkom protisúťažného postupu a súdnym rozhodnutím o priznaní náhrady škody. Pozri rovnako bod 108 nižšie.

⁷⁴ Pozri body 33 a 37 tohto rozsudku.

⁷⁵ Pozri bod 39 vyššie.

⁷⁶ S týmto konštatovaním súhlasí Komisia vo svojej odpovedi na písomné otázky Súdneho dvora. O probléme určiť miesto danej ujmy pozri všeobecnejšie ANCEL, M.-E.: *Un an de droit international privé du commerce électronique*. In: *Communication Commerce électronique*. Paris: LexisNexis, 2021, č. 1, bod 4.

⁷⁷ Pozri v tejto súvislosti HEUZÉ, V., MAYER, P., REMY, B.: *Droit international privé*. 12. vyd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 2019, bod 296, s. 203 a 204. O kazuistike judikatúry Súdneho dvora pozri rovnako THODE, R.: c. d., body 93 a 95a.

71. Považujem preto za vhodné, aby odpoveď Súdneho dvora na otázky vnútroštátneho súdu, ktorá pre okolnosti vo veci samej musí byť v súlade s rozsudkom Tibor-Trans, bola v tomto ohľade doplnená, aby tak vnútroštátne súdy mohli mať k dispozícii odpoveď, ktorá ide nad rámec veci, ktorá odôvodnila podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Treba tiež vziať do úvahy počet konaní, ktoré môžu byť začaté v dôsledku veľkosti dotknutého kartelu.

c) Presné určenie miesta uvádzanej škody v rámci dotknutého trhu na účely určenia príslušného súdu

72. V rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines, z ktorého vychádza rozsudok Tibor-Trans, Súdny dvor rozhodol, že „v rámci žaloby o náhradu škody spôsobenej protisúťažným správaním sa za miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, v takej situácii, o akú ide vo veci samej, považuje predovšetkým miesto, kde došlo k ušlému zisku spočívajúcemu v strate predajov, t. j. miesto trhu ovplyvneného uvedeným správaním, v rámci ktorého poškodený údajne utrpel tieto straty“⁷⁸.

73. Presné určenie miesta uvádzanej škody bolo možné ľahko vyvodiť z tohto výkladu. Spor totiž vyplýval z protisúťažného správania hospodárskeho subjektu na trhu, na ktorom letecká spoločnosť poškodená týmto správaním vykonávala podstatnú časť svojich činností, konkrétne organizovanie letov z letiska a na letisko vo Vilniuse (Litva), hlavnom meste členského štátu, v ktorom mala táto spoločnosť sídlo. Súdny dvor konštatoval, že išlo o „trh, ktorý bol predovšetkým dotknutý“⁷⁹.

74. Navyše v bode 40 rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines Súdny dvor uviedol, že toto riešenie je založené na zhode dvoch kritérií, ktorými sú miesto trhu dotknutého postupmi, ktoré narušili hospodársku súťaž a miesto, kde vznikla uvádzaná škoda spôsobená týmito postupmi. V tomto zmysle je zaručené obmedzenie právomoci na ujmu spôsobenú na území jedného členského štátu, ako aj existencia súvislosti medzi poškodením všeobecného záujmu a poškodením záujmov podnikov alebo všeobecnejšie súkromných záujmov.

75. Keďže však dotknutým trhom bol trh, na ktorom poškodený vykonával podstatnú časť svojich činností predaja letov, a keďže jemu spôsobená škoda spočívala v ušlom zisku⁸⁰, bola táto podmienka zhody zákonite splnená.⁸¹ Z dôvodu povahy uvádzanej škody to malo viesť konkrétne k určení miestne príslušného súdu ako súdu miesta, kde má sídlo podnik poškodený protisúťažnými postupmi.⁸²

⁷⁸ Rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines (bod 43).

⁷⁹ Pozri rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines (body 38 a 39).

⁸⁰ Pozri rozsudok flyLAL-Lithuanian Airlines (bod 39).

⁸¹ O zhode škody utrpenej na trhu z dôvodu, že škoda je spôsobená trhu, pozri analýzu v FARNOUX, E.: *Les considérations substantielles dans le règlement de la compétence internationale des juridictions: réflexions autour de la matière délictuelle*, Diel I, dizertačná práca predložená 20. októbra 2017, bod 303. V tejto súvislosti podľa môjho názoru správne spresňuje, že „tvrdenie možno dokonca otočiť: keďže trh je tvorený vzťahmi hospodárskych subjektov, je trh dotknutý preto, že sú dotknuté tieto vzťahy (niektorým subjektom na trhu je spôsobená škoda). V konečnom dôsledku účinok na trh možno analyzovať ako škodu spôsobenú (neurčeným) poškodeným s vedomím, že (určený) poškodený, ktorý požaduje náhradu, zákonite patrí k (neurčeným) poškodeným“.

⁸² Pozri rovnako v tomto zmysle, pokiaľ ide o pôsobnosť rozsudku Wikingerhof, z ktorého najmä A. Ronzano vyvodil, že „hotel využívajúci platformu Booking.com ju môže v zásade žalovať na súde členského štátu, v ktorom má tento hotel sídlo, aby dosiahol ukončenie prípadného zneužitia dominantného postavenia a to napriek tomu, že vytýkané správanie je realizované v rámci zmluvného vzťahu“ [Compétence: la Cour de justice de l'Union européenne dit pour droit qu'une action en responsabilité fondée sur l'obligation légale de s'abstenir de tout abus de position dominante relève de la matière délictuelle au sens du règlement Bruxelles I bis (*Wikingerhof/Booking*). In: *Concurrences*, Paris: Institut de droit de la concurrence, 2021, č. 1].

76. V rozsudku Tibor-Trans bolo prijaté odôvodnenie podobné odôvodneniu zohľadnenému v rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines. Súdny dvor mohol konštatovať existenciu súvislosti medzi trhom dotknutým porušením a trhom, kde poškodený tvrdil, že mu bola spôsobená škoda spočívajúca v prirážkach, pretože tak ako vo veci samej trhom dotknutým kartelom o cenách nákladných vozidiel je trh členského štátu, v ktorom podnik poškodený týmto kartelom nakúpil vozidlá prostredníctvom predajcu so sídlom v tom istom štáte, ktorý je zároveň štátom, kde vykonáva svoje prepravné činnosti.⁸³

77. V rozsudku Tibor-Trans tak Súdny dvor považoval za miesto, kde vznikla škoda, „miesto, kde došlo k skresleniu trhových cien a kde poškodený tvrdí, že mu bola spôsobená ujma“⁸⁴, a nie miesto, kde bola zaplatená prirážka⁸⁵, ktoré by mohlo byť vyvedené z priameho prispôsobenia bodu 43 rozsudku flyLAL-Lithuanian Airlines⁸⁶, pričom však nespresnil, že ide o miesto, kde vznikla škoda.⁸⁷

78. Treba však na jednej strane uviesť, že miestne príslušný súd v takto určenom členskom štáte nemožno jasne identifikovať, na rozdiel od toho, ako Súdny dvor rozhodol v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide v podobnom prípade porušenia, za ktoré Komisia uložila sankciu, keď považoval za hraničný ukazovateľ miesto sídla poškodeného.

79. Na druhej strane pri prekročení skutkového rámca, v ktorom je Súdnemu dvoru položená otázka, treba zohľadniť rozmanitosť okolností, za ktorých môže byť spôsobená škoda v prípade cenového kartelu, čo predstavuje veľmi dôležitý rozdiel oproti prípadom zásahu do vykonávania hospodárskej činnosti. Zvlášť v odvetví predaja motorových vozidiel a prepravy sa totiž miesto trhu dotknutého protisúťažnými postupmi, ktoré majú za následok zvýšenie cien, nevyhnutne nezhoduje s miestom kúpy daného tovaru alebo miestom, kde vykonáva činnosť konečný kupujúci na rozdiel od situácie priameho kupujúceho.

80. Z týchto dôvodov a so zreteľom na zásadu, podľa ktorej sa má pojem „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ vykladať reštriktívne,⁸⁸ treba vyvodiť kritériá na určenie súdu, na ktorý môže žalobca podať žalobu.

81. Na tento účel žiadam, rovnako ako Volvo, španielska vláda a Komisia, aby Súdny dvor vykonal porovnanie s rozsudkom Verein für Konsumenteninformation z dôvodov, že tento rozsudok bol vyhlásený vo veci, ktorá má viacero spoločných bodov s vecou samou, ako aj vecou, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Tibor-Trans, a že na uvedený rozsudok Tibor-Trans nadväzuje.⁸⁹ Predmetom žaloby bola totiž náhrada škody spôsobenej nadobudnutím motorových vozidiel od tretej osoby za cenu vyššiu, ako bola ich skutočná hodnota⁹⁰ z dôvodu protiprávneho správania ich výrobcov.⁹¹

⁸³ Pozri rozsudok Tibor-Trans (body 12, 30 a 33).

⁸⁴ Rozsudok Tibor-Trans (bod 37).

⁸⁵ Pozri v tejto súvislosti rovnakú pripomienku v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, bod 52). Porovnaj s rozsudkom Tibor-Trans (body 31 a 33), z ktorého vyplýva, že miesto, kde vznikla škoda, sa nachádza v členskom štáte, v ktorom sa nachádza trh dotknutý daným porušením, na území ktorého vznikla škoda vyplývajúca zo zaplatených prirážok.

⁸⁶ Pozri bod 72 vyššie.

⁸⁷ Porovnaj aj s bodom 55 rozsudku CDC Hydrogen Peroxide a bodom 40 rozsudku Verein für Konsumenteninformation.

⁸⁸ Pozri rozsudky flyLAL-Lithuanian Airlines (bod 26) a Verein für Konsumenteninformation (bod 26).

⁸⁹ Pozri body 38 a 39 rozsudku Verein für Konsumenteninformation, ktorých odkazy na body 34 a 35 rozsudku Tibor-Trans prispievajú k spresneniu ich významu.

⁹⁰ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 30).

⁹¹ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (body 29, 34 a 37).

82. Súdny dvor rozhodol, že škoda spôsobená konečnému nadobúdateľovi, ktorá nie je ani nepriama, ani čisto finančná, vzniká pri nadobudnutí takéhoto vozidla od tretej osoby.⁹² Toto kritérium predstavuje jediný relevantný hraničný ukazovateľ z dôvodu, že existuje súvislosť s hmotným majetkom, ktorá odôvodňuje nehľadať ďalšie osobitné okolnosti ako vo veciach, v ktorých finančné investície viedli k zníženiu aktív dotknutých osôb.⁹³

83. Od tejto chvíle je tak po prvé zrejmé, že v prípade majetkovej škody, ktorá vyplýva zo straty hodnoty majetku,⁹⁴ ktorá teda nie je čisto finančnou ujmom, je miestom, kde vznikla škoda, miesto nadobudnutia tohto majetku.⁹⁵

84. Navyše skutočnosťou, z ktorej vyplýva majetková ujma, je to, že protihodnotou *platby vykonanej za nadobudnutie daného majetku* je vzhľadom na odhalenie protiprávneho správania jeho výrobcu majetok, ktorý má nižšiu hodnotu.⁹⁶

85. Po druhé okolnosti vo veci samej odôvodňujú položiť si otázku týkajúcu sa významu výrazu „nadobudnutie“, keďže RH uzavrela leasingové zmluvy, v rámci ktorých sa stala vlastníčkou nákladných vozidiel.

86. Skutočnosť, že návrh na náhradu škody sa zakladá na práve hospodárskej súťaže, odôvodňuje podľa môjho názoru ekonomický prístup⁹⁷ k pojmu „nadobudnutie“, keďže toto nadobudnutie sa prejavuje zaúčtovaním majetku, ktorý je predmetom leasingovej zmluvy, na stranu aktív súvahy.

87. V tomto zmysle súhlasím s názorom, ktorý vyslovil generálny advokát Campos Sánchez-Bordona, podľa ktorého „správne východisko... spočíva v úkone, na základe ktorého sa vec stala súčasťou majetku dotknutej osoby a vyvolala jeho zmenšenie. Miestom, kde vznikla škoda, je miesto, kde sa uskutočnila taká transakcia“⁹⁸.

88. Miesto transakcie tak možno chápať široko ako miesto, kde došlo k dohode o majetku a o cene⁹⁹, a nie miesto zaplataenia ceny¹⁰⁰ alebo odovzdania majetku, ku ktorým môže dôjsť na iných miestach v štádiu po uzavretí tejto dohody.¹⁰¹

⁹² Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (body 35, 37 až 39).

⁹³ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 33).

⁹⁴ Tento výraz chápaný extenzívne zahŕňa prípady umelo zvýšených cien.

⁹⁵ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 35). V dôsledku toho treba považovať za vylúčené kritériá uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Verein für Konsumenteninformation (body 10 a 12), ako je napríklad miesto uzavretia zmluvy alebo dodania vozidla. K analýze týchto kritérií pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, poznámka pod čiarou 31 týkajúca sa miesta prijatia záväzku, a body 78 a 79 týkajúce sa miesta dodania). O tomto poslednom mieste pozri tiež rozsudok z 27. októbra 1998, Réunion européenne a i. (C-51/97, EU:C:1998:509, body 33 a 34). V tomto rozsudku Súdny dvor vylúčil miesto konečného dodania. O mieste plnenia zmluvy pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, bod 50).

⁹⁶ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 34).

⁹⁷ V tejto súvislosti, pokiaľ ide v prípade osobitnej právomoci v zmluvných veciach o určenie miesta hlavného plnenia v závislosti od ekonomických kritérií, pozri rozsudok z 3. mája 2007, Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, body 40 a 45). Pozri rovnako návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, bod 36), podľa ktorého „nadobudnutie veci spôsobuje, že majetok jej nadobúdateľa sa zväčší o hodnotu, ktorá je prinajmenšom rovná hodnote, o ktorú sa tento majetok zmenší (a ktorú v prípade kúpy predstavuje cena, ktorá sa zaplatí za túto vec)“.

⁹⁸ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, bod 74). O výraze „obchodné“ pozri článok 101 ods. 1 písm. a) ZFEÚ.

⁹⁹ Možno použiť aj výrazy „miesto, kde vznikla zmluvná povinnosť“ alebo „miesto stanovenia kúpnej ceny“ vyplývajúce z rozsudku zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, body 30 a 31 v tomto poradí).

¹⁰⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, body 32 a 39). Pozri rovnako rozsudok z 9. júla 2009, Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439, bod 39).

¹⁰¹ Porovnaj rozsudok zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 38).

89. Myslím si, že je rešpektovaná požiadavka predvídateľnosti¹⁰² vo vzťahu k žalovanému, keďže z jeho pohľadu je zohľadnené miesto uvedenia majetku do predaja, v tomto prípade predajcom motorových vozidiel alebo akýmkoľvek iným sprostredkovateľom povereným ich predajom, bez ohľadu na prevod vlastníckeho práva v právnom zmysle.

90. Rovnako je rešpektovaná požiadavka riadneho výkonu spravodlivosti z dôvodu prvoradého významu, ktorý môže mať skutočnosť, že súd má právomoc preskúmať na tom istom základe aj prípadné návrhy sprostredkovateľa povereného transakciou alebo otázku prípadného prenesenia zvýšených cien týmto sprostredkovateľom na následného kupujúceho, ktoré predstavuje častý spôsob obrany.¹⁰³

91. Myslím si, že aj ciele nariadenia č. 1215/2012, ako ich Súdny dvor spresnil v najnovších rozsudkoch, pokiaľ ide o dôkazné požiadavky v daných sporoch, ktoré musia byť splnené za čo najlepších podmienok,¹⁰⁴ sú dosiahnuté, keď je ako miesto, kde vznikla škoda, určené miesto transakcie, ak neexistujú iné osobitné okolnosti v prípade, že nedošlo k prevodu vlastníctva.

92. Na rozdiel od sporov, v ktorých uvádzaná čisto finančná škoda odôvodňuje, aby viacero konkrétnych kritérií konvalidovalo neexistenciu súvislosti s hmotným majetkom, väzba s miestom transakcie v zásade stačí na určenie súdu, ktorý je objektívne najviac spôsobilý posúdiť skutočnosti zakladajúce zodpovednosť žalovaného.¹⁰⁵

93. V dôsledku toho identifikovať príslušný súd ako súd v mieste nadobudnutia nákladných vozidiel, ktorých ceny boli umelo zvýšené, zodpovedá dôkazným potrebám sporu, keď poškodený tvrdí, že mu bola spôsobená škoda súvisiaca s prirážkou na nákladné vozidlá na mieste v rámci dotknutého trhu, ktorý je trhom, na ktorom vykonáva svoju činnosť, a to z rovnakých dôvodov, ako boli zohľadnené v rozsudku Verein für Konsumenteninformation¹⁰⁶. To je prípad spoločnosti RH v prejednávanej veci.

94. Na záver tejto prvej časti mojej analýzy týkajúcej sa určenia príslušného súdu v rámci trhu dotknutého protisúťažnými postupmi preto navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že súdom príslušným na rozhodnutie o žalobe o náhradu škody spôsobenej prirážkami, ktoré zaplatila osoba poškodená cenovým kartelom, je *v zásade* súd v mieste nadobudnutia daného majetku.

¹⁰² O nevyhnutnosti relativizovať rešpektovanie tejto požiadavky a o zohľadnení konštatovania protiprávneho správania pozri RACINE, J.-B.: Le forum actoris en droit international privé. In: *Droit international privé, années 2016-2018*. Paris: Pedone. Collection Travaux du Comité français de droit international privé. 2019, bod 79, s. 68, a bod 57, s. 57.

¹⁰³ Pozri AMARO, R., LABORDE, J.-F.: *La réparation des préjudices causés par les pratiques anticoncurrentielles, recueil de décisions commentées*. 2. vyd. Paris: Institut de droit de la concurrence, 2020, bod 245, p. 147. O význame tejto otázky, o ktorom svedčia práce Komisie, pozri poznámku pod čiarou 67.

¹⁰⁴ Pozri bod 66 vyššie. Pozri rovnako rozsudok zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 27 a citovaná judikatúra).

¹⁰⁵ Pozri rozsudok Verein für Konsumenteninformation (bod 33 a citovaná judikatúra).

¹⁰⁶ Pozri bod 38 tohto rozsudku.

95. Ako som však už načrtol,¹⁰⁷ podľa môjho názoru treba vyčleniť situáciu, v ktorej sa miesto vzniku uvádzanej škody nezhoduje s miestom, kde vykonáva činnosť osoba poškodená postupmi, ktoré skreslili ceny,¹⁰⁸ napríklad v prípade nákupu motorových vozidiel vo viacerých členských štátoch alebo v niekoľkých odberných miestach v rámci toho istého štátu alebo aj v prípade nadobudnutia od predávajúceho so sídlom mimo dotknutého trhu.¹⁰⁹

96. Hoci v mieste každej transakcie v rámci dotknutého trhu alebo trhov sú podmienky analýzy rovnaké, neplatí to pre posúdenie ujmy spôsobenej žalobcovi, ktorý je priamym poškodeným.¹¹⁰ Možno predpokladať, že analýza by mohla byť náročnejšia v prípade, ak by príslušným súdom nebol súd, v ktorého obvode poškodená osoba vykonáva hospodársku činnosť. Ako však už zdôraznil Súdny dvor, v prípade záväzne zisteného protiprávneho kartelu toto posúdenie predstavuje podstatnú časť úlohy súdu prejednávajúceho z neho vyplývajúci návrh na náhradu škody.¹¹¹

97. Za týchto okolností si myslím, že dôkladné preskúmanie si zaslúži otázka, či môže byť ešte vhodné využiť väzbu s miestom sídla poškodeného podniku, zohľadnenú Súdnym dvorom za osobitných okolností.¹¹²

d) Určenie miesta škody v mieste sídla poškodenej osoby

98. So zreteľom na cieľ blízkosti stanovený v nariadení č. 1215/2012¹¹³ niektoré okolnosti podľa môjho názoru odôvodňujú ďalšiu relevanciu hraničného ukazovateľa, ktorým je miesto sídla osoby poškodenej protisúťažnými postupmi, s cieľom zaručiť efektívnosť rozhodovania o týchto žalobách o náhradu škody, ktoré sú zložité svojou povahou¹¹⁴ a svojím predmetom v prípade geograficky rozptýlenej škody.¹¹⁵

99. V praxi totiž nevidím, ako by bol v súlade s týmto cieľom blízkosti, ktorý sa v súčasnosti veľmi konkrétne objavuje v judikatúre Súdneho dvora¹¹⁶, výber hraničného ukazovateľa, ktorý by nútil podnik, ktorý nakúpil viacero nákladných vozidiel v rôznych členských štátoch, aby podal žalobu na súd, v ktorého obvode sa nachádza každé miesto nadobudnutia, navyše keď tam poškodený

¹⁰⁷ Pozri bod 79 vyššie.

¹⁰⁸ Rovnako ako španielska vláda vo svojej odpovedi na písomné otázky Súdneho dvora.

¹⁰⁹ O osobitosti žalôb o náhradu škody v prípade porušenia pravidiel európskej hospodárskej súťaže, ktoré sa týkajú rôznych členských štátov, pozri všeobecnejšie GAUDEMET-TALLON, H., a ANCEL, M.-E.: c. d., bod 235, s. 357. O početnosti miest nákupu, ktorá môže súvisieť so zlúčením spoločností, pozri napríklad skutkové okolnosti pripomenuté v bode 14 rozsudku Tibor-Trans.

¹¹⁰ O škode spôsobenej nepriamemu poškodenému, ktorá vznikla na odlišnom mieste než škoda spôsobená priamemu poškodenému, ktorý pôvodne utrpel ujmu, a ktorá nemôže založiť súdnu právomoc, pozri najmä rozsudky Tibor-Trans (bod 29 a citovaná judikatúra), ako aj Verein für Konsumenteninformation (bod 27 a citovaná judikatúra).

¹¹¹ Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (body 53 a 54).

¹¹² Pozri body 100 a 101 vyššie.

¹¹³ Podľa môjho názoru dodržanie požiadavky predvídateľnosti nespôsobuje ťažkosti, keďže z pohľadu žalovaných členov kartelu sú vzhľadom na dotknuté výrobky známe trhy dotknuté kartelom, ako aj miesta činnosti priamych a nepriamych kupujúcich. Navyše súhlasím s názorom, ktorý vyjadril RACINE, J.-B.: c. d., bod 79, s. 68, podľa ktorého táto požiadavka nesmie viesť k zvýhodneniu páchatela protiprávnych konaní. Napokon v rozsudku Verein für Konsumenteninformation Súdny dvor uprednostnil cieľ blízkosti [pozri na porovnanie body 78 a 79 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona v tejto veci (C-343/19, EU:C:2020:253)].

¹¹⁴ Pozri bod 108 a poznámku pod čiarou 118 vyššie. Pozri rovnako rozsudok z 21. januára 2021, Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, bod 51, ako aj analogicky body 52, 53 a 65).

¹¹⁵ Pozri v tejto súvislosti príspevky do diskusie, ktoré Súdnemu dvoru predložil generálny advokát Jääskinen vo veci CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, body 47 a 50).

¹¹⁶ Pozri body 66 a 67 vyššie. Podľa môjho názoru je úroveň blízkosti nevyhnutne premenlivá. Pozri v tejto súvislosti FARNOUX, E.: c. d., body 163 a 164.

podnik nevykonával žiadnu činnosť.¹¹⁷ Okrem toho pravidlá pre súvisiace veci, upravené v článku 30 nariadenia č. 1215/2012, neponúkajú uspokojivé riešenia z dôvodu podmienky stanovenej v odseku 2, keď sa uváži, že súd môže rozhodovať iba o škode, ku ktorej došlo v jeho obvode.¹¹⁸

100. Za týchto okolností si opätovnú pozornosť zaslúži rozhodnutie Súdneho dvora v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide. Predmetom veci, v ktorej bol vyhlásený tento rozsudok, boli návrhy na náhradu celej škody spôsobenej kartelom o cene peroxidu vodíka vo viacerých členských štátoch v rôznom čase a na rôznych miestach,¹¹⁹ pričom existenciu tohto kartelu konštatovala Komisia¹²⁰ a škoda bola spôsobená podnikom pôsobiacim v sektore spracovania celulózy a papiera, ktoré v rokoch 1994 až 2006 nakúpili veľké množstvá peroxidu vodíka v rôznych členských štátoch Európskej únie alebo EHP. Navyše v prípade niektorých z nich bol peroxid vodíka dodaný do fabrik nachádzajúcich sa vo viacerých členských štátoch.¹²¹

101. Za týchto okolností vyznačujúcich sa pluralitou miest nákupu na rôznych trhoch dotknutých daným kartelom Súdny dvor rozhodol, že súd miesta, kde má žalujúci podnik svoje sídlo, má právomoc rozhodnúť o celej škode spôsobenej uvedenému podniku v dôsledku prirážok, ktoré zaplatil pri zásobovaní sa výrobkom, ktorý je predmetom dotknutého kartelu, na základe žaloby podanej buď proti jednému z účastníkov kartelu, alebo proti viacerým z nich.¹²² V bode 52 tohto rozsudku Súdny dvor posúdil, že pokiaľ ide o škodu spočívajúcu v týchto prirážkach, miesto, kde sa škoda konkrétne ukáže, sa „v zásade“ bude nachádzať v sídle podniku.

102. V dôsledku toho si po prvé myslím, že výklad zohľadnený v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide možno zosúladiť s výkladom zohľadneným v rozsudkoch vyhlásených neskôr v prípade, ak existuje zhoda medzi miestom trhu dotknutého skreslením hospodárskej súťaže a vznikom škody, ktorá sa prejavila prirážkou alebo stratou predajov, a to tak rozsudkom flyLAL-Lithuanian Airlines, ako aj rozsudkom Tibor-Trans, keďže vo veci, v ktorej bol vyhlásený tento rozsudok, boli motorové vozidlá nadobudnuté iba v jednom členskom štáte, a to v členskom štáte, na území ktorého poškodený vykonával svoju činnosť.¹²³ Inými slovami, ak požiadavka blízkosti odôvodňuje uprednostniť *forum actoris*, nevidím, v čom by bol problém.¹²⁴

¹¹⁷ O skutočnosti, že posudzovaná ujma poškodeného súvisí s činnosťou poškodeného a trhu, na ktorom vykonáva činnosť, pozri AMARO, R., LABORDE, J.-F.: c. d., bod 289, s. 167, a príklad bod 460, s. 248 a 249. Pozri rovnako otázky týkajúce sa určenia masy nákupov (bod 442, s. 239) a prenosu zvýšenia cien (bod 457, s. 246).

¹¹⁸ Pozri GAUDEMET-TALLON, H., ANCEL, M.-E.: c. d., body 236 a 237, s. 358 až 360. Pozri v tejto súvislosti rozsudok zo 7. marca 1995, Shevill a i. (C-68/93, EU:C:1995:61, bod 33). Pozri však rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 54). Súdny dvor rozhodol, že súd podľa miesta sídla má právomoc „z dôvodu celkovej škody spôsobenej... v dôsledku prirážok“ proti jednému z účastníkov kartelu, alebo proti viacerým z nich. O zjednodušení vykonanom Súdny dvorom, ktoré odobril R. Amaro, pozri Actions privées en matière de pratiques anticoncurrentielles – Aspects internationaux: juridiction compétente, loi applicable (droit international privé européen). In: *JurisClasseur Concurrence – Consommation*. Paris: LexisNexis, 2015, zväzok 318 zo 14. septembra 2015, bod 26. O rozmanitosti škodlivých následkov pozri rovnako AMARO, R., LABORDE, J.-F.: c. d., bod 90, s. 59 a 60.

¹¹⁹ Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 56).

¹²⁰ Rozhodnutie Komisie 2006/903/ES z 3. mája 2006 týkajúce sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP proti Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa AG, Edison SpA, FMC Corporation, FMC Foret S.A., Kemira OYJ, L’Air Liquide SA, Chemoxal SA, Snia SpA, Caffaro Srl, Solvay SA/NV, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA a Arkema SA (vec COMP/F/C.38.620 – Peroxid vodíka a perboritan) (Ú. v. EÚ L 353, 2006, s. 54). Komisia konštatovala, že pokiaľ ide o peroxid vodíka a perboritan sodný, žalované vo veci samej a ďalšie podniky sa zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení, a tým porušili zákaz kartelov stanovený v článku 81 ES [teraz článok 101 ZFEÚ] a v článku 53 Dohody EHP.

¹²¹ Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 11).

¹²² Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (body 53 a 54).

¹²³ Pozri bod 76 vyššie.

¹²⁴ Pozri v tomto zmysle RACINE, J.-B.: c. d., body 62 až 64, s. 59 a 60. Pozri rovnako HEUZÉ, V., MAYER, P., REMY, B.: c. d., bod 297, s. 204 a 205.

103. Po druhé, pokiaľ ide o miesto sídla alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti, definované v článku 63 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, toto miesto musí mať úzku súvislosť s miestom škody.¹²⁵ Presnejšie povedané, činnosť vykonávaná v tomto mieste, súvisiaca so sporom, musí byť dôvodom transakcie, na ktorej sa zakladá návrh na náhradu škody. Myslím si tiež, že rozhodujúce je miesto, kde je činnosť podniku dotknutá, alebo miesto, z ktorého je činnosť organizovaná.

104. Po tretie, rozsah miest, kde vzniká škoda, ktorý charakterizuje protisúťažné činnosti na vnútornom trhu¹²⁶, ako aj rozvoj transakcií uzatváraných prostredníctvom Internetu¹²⁷, svedčia v prospech rozhodnutia lokalizovať vznik škody do sídla. V tejto súvislosti sa mi zdá pochopiteľné smerovať k určitej koherencii s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá zohľadňuje rozsah porušení práv, ku ktorým dochádza v prostredí Internetu¹²⁸. Súdny dvor spresnil, že táto možnosť osoby, ktorá sa cíti byť poškodená, podať na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmov, žalobu o náhradu celej uvádzanej škody, je odôvodnená záujmom riadneho výkonu spravodlivosti, a nie záujmom na konkrétnej ochrane žalobcu.¹²⁹

105. Po štvrté v oblasti postupov hospodárskej súťaže sa mi riziko, že sa rozmôžu zneužívajúce konania, o ktorých sa predpokladá, že ich možno ľahšie začať v mieste sídla (alebo bydliska) poškodeného, ktoré čiastočne odôvodňuje rozhodnutie uprednostniť miesto bydliska žalovaného,¹³⁰ nezdá rozhodujúce. Treba totiž zohľadniť, že vo väčšine prípadov sa žaloba o náhradu škody zakladá na predchádzajúcom konštatovaní porušenia práva hospodárskej súťaže.¹³¹

106. Okrem toho si myslím, že treba zohľadniť návrhy doktríny v prospech možnosti podať žalobu na súd v mieste sídla žalobcu, pokiaľ sa zakladajú na konštatovaní o pluralite dotknutých trhov¹³² alebo na riziku podania žaloby na súd členského štátu dotknutého medzinárodným kartelom,

¹²⁵ Porovnaj rozsudok z 9. júla 2009, Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439, bod 39).

¹²⁶ O účinkoch globalizácie pozri osobitnú správu Európskeho dvora audítorov č. 24/2020, nazvanú „Postupy Komisie v oblasti kontroly fúzií v EÚ a antitrustových konaní: potreba zvýšenia dohľadu nad trhom“, dostupnú na tejto internetovej adrese: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_24/SR_Competition_policy_FR.pdf a tlačovú správu: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/INSR20_24/INSR_Competition_policy_FR.pdf.

¹²⁷ Tento príklad uviedla Komisia v odpovedi na písomné otázky Súdneho dvora.

¹²⁸ Pozri rozsudky z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, body 47 až 50), ako aj zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 32). Súdny dvor rozhodol, že v prípade údajného porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom obsahu informácií uverejnených na internetovej stránke, musí mať osoba, ktorá sa cíti byť poškodená, možnosť podať žalobu o náhradu spôsobenej škody, na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmov, ktoré vydavateľ tohto obsahu môže v čase jeho uverejnenia na internete poznať. O analýze dematerializácie aspoň časti sporu pozri FARNOUX, E.: c. d., bod 291.

¹²⁹ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 38).

¹³⁰ Pozri RACINE, J.-B.: c. d., bod 72, s. 64 a 65. Pozri komentáre AMARO, R., LABORDE, J.-F.: c. d., týkajúce sa preukázania zavinenia v bode 249, s. 148.

¹³¹ Pozri LABORDE, J.-F.: Cartel damages actions in Europe: How courts have assessed cartel overcharges (2019 ed.). In: *Concurrences*. Paris: Institut de droit de la concurrence, 2019, č. 4, predovšetkým s. 4. V roku 2019 z 239 vecí pochádzajúcich z trinástich členských štátov 57 % nasledovalo po rozhodnutí o porušení prijatom vnútroštátnym orgánom, 40 % po rozhodnutí Komisie a iba 2 % predstavovali samostatné žaloby (väčšina samostatných vecí zodpovedá občianskoprávnym žalobám podaným na francúzske trestné súdy). Súdy rozhodovali o žalobách o náhradu škody spôsobenej kartelom, ktoré boli podané po aspoň 63 rozhodnutiach o porušení (v niektorých prípadoch je v rozhodnutí o porušení uložená sankcia za viac kartelov. V dôsledku toho je počet kartelových vecí, ktoré viedli ku konaniu mierne vyšší).

¹³² Pozri IDOT, L.: Le contentieux international des actions en réparation pour violation du droit de la concurrence: l'arrêt CDC revisité. In: *Revue critique de droit international privé*. Paris: Dalloz, 2019, č. 3, s. 786 – 815, predovšetkým bod 22.

v ktorom nemá sídlo žiaden účastník sporu¹³³ alebo na relativizovaní cieľa vyvodiť pre kolíziu právnych poriadkov a kolíziu právomoci rovnaký hraničný ukazovateľ, a to miesto dotknutého trhu.¹³⁴

107. Všeobecnejšie považujem za veľmi zaujímavý aj návrh definovať ako vedúcu ideu pri určení právomoci súdov ideu uľahčiť uspokojivú náhradu škody z protiprávnych konaní alebo porušení základných zásad.¹³⁵ Tento návrh totiž vyjadruje myšlienku, že posilnenie účinného výkonu práv v týchto osobitných oblastiach prispieva k realizácii všeobecných politík prevencie.

108. Zo všetkých týchto úvah vyplýva, že sa domnievam, že v prípade žalôb o náhradu škody z protisúťažných postupov môžu vzhľadom na cieľ blízkosti, ktorý má byť splnený, a konkrétnejšie cieľ uľahčiť prístup k dôkazným prostriedkom, popri sebe súčasne existovať dve kritériá na určenie miesta škody na účely určenia súdnej právomoci. Takéto riešenie umožňuje zabezpečiť súlad s cieľmi smernice 2014/104, ktorá obsahuje množstvo ustanovení v oblasti dokazovania pre problémy pri zhromažďovaní účtovných a finančných údajov týkajúcich sa podnikov, ako aj relevantného trhu¹³⁶, a pomáha prispieť k efektívnejšiemu riešeniu sporov, ktorých zložitost' vyplýva z dokumentov vypracovaných Komisiou, ktoré sú koncipované ako praktické pomôcky určené vnútroštátnym súdom.¹³⁷

109. Za týchto okolností si myslím, že takýto výklad pravidiel právomoci prispieva k zaručeniu účinnej súdnej ochrany práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.¹³⁸

110. Na záver mojej celkovej analýzy týkajúcej sa určenia miesta, kde vznikla uvádzaná škoda, a určenia príslušného súdu na území členského štátu, v ktorom sa toto miesto nachádza, navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci žaloby o náhradu ujmy spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ spočívajúcim najmä v tajných dohodách o určení a zvýšení cien tovaru, sa miesto, kde vznikla škoda, nachádza v členskom štáte trhu dotknutého týmto porušením, kde boli vynaložené zvýšené ceny. Miestne príslušným súdom je v zásade súd, v obvode ktorého sa nachádza miesto nadobudnutia tohto majetku podnikom vykonávajúcim svoju činnosť v tom istom členskom štáte, ktoré musí byť určené na základe ekonomických kritérií. Ak neexistuje zhoda medzi miestom, kde vznikla škoda a miestom, kde vykonáva činnosť poškodená osoba, možno žalobu podať na súde, v obvode ktorého má poškodená osoba sídlo.

¹³³ Pozri IDOT, L.: Contentieux en réparation pour violation du droit de la concurrence: de nouvelles précisions sur le lieu de matérialisation du dommage. In: *Revue critique de droit international privé*. Paris: Dalloz, 2020, č. 1, s. 129 až 138, predovšetkým bod 8.

¹³⁴ Pozri AMARO, R., THOMAS, B.: Le contentieux de la réparation des pratiques anticoncurrentielles (juin 2019 – nov. 2019). In: *Concurrences*. Paris: Institut de droit de la concurrence, 2020, č. 1, bod 35 „druhá séria otázok“.

¹³⁵ Pozri RACINE, J.-B.: c. d., bod 57, s. 57, a bod 70, s. 64.

¹³⁶ Pozri AMARO R., LABORDE, J.-F.: c. d., body 144 a 145, s. 85 a 86. Pozri rovnako rozsudok z 21. januára 2021, Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, bod 51).

¹³⁷ Pozri praktickú príručku o vypočítaní škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušení článku 101 alebo 102 [ZFEÚ] [SWD(2013) 205], ktorá je sprievodným dokumentom oznámenia Komisie o vypočítaní škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušení článku 101 alebo 102 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ C 167, 2013, s. 19), ktorá sa zameriava na zvýšenie cien, zatiaľ čo prenesením zvýšenia cien sa zaoberá oznámenie Komisie nazvané „Usmernenia pre vnútroštátne súdy, ako odhadom stanovíť, aká časť zvýšenia ceny bola prenesená na nepriameho odberateľa“ (Ú. v. EÚ C 267, 2019, s. 4).

¹³⁸ V tejto súvislosti odkazujem na úvodné poznámky, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, body 26 a 27, ako aj bod 32). Pozri rovnako v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2021, Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, bod 53).

111. Teraz vysvetlím dôvody, pre ktoré navrhujem Súdnemu dvoru, aby spresnil, že konkrétne označenie súdu, určeného podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, sa spravuje vnútroštátnymi pravidlami organizácie súdov, ktoré členské štáty môžu definovať s cieľom prípadnej špecializácie týchto súdov.

4. O koncentrácii právomoci

112. Francúzska vláda a Komisia vo svojich písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru v podstate zdôrazňujú, že hoci článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 určuje medzinárodnú právomoc a miestnu príslušnosť súdov príslušných na rozhodovanie cezhraničných sporov vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, napriek tomu prináleží iba členským štátom, aby v rámci svojej súdnej organizácie definovali obvod príslušných súdov a najmä súdov špecializovaných vo veciach žalôb o náhradu škody spôsobenej porušeniami ustanovení práva hospodárskej súťaže. Vo svojej odpovedi na písomnú otázku Súdneho dvora v tejto súvislosti španielska vláda potvrdzuje túto analýzu.

113. Rovnaký názor mám aj ja, a to vzhľadom na systém zavedený nariadením č. 1215/2012 a osobitosť žalôb vo veciach náhrady škody spôsobenej protisúťažnými postupmi.¹³⁹

a) Systematická analýza

114. Myslím si, že v určitých aspektoch možno prijať odôvodnenie analogické s odôvodnením, ktoré zohľadnil Súdny dvor v rozsudku Sanders a Huber¹⁴⁰ a v menšom rozsahu v rozsudku z 9. januára 2015, RG¹⁴¹.

115. V rozsudku Sanders a Huber boli Súdnemu dvoru predložené otázky týkajúce sa koncentrácie súdnej právomoci vo veciach cezhraničnej vyživovacej povinnosti v prospech prvostupňového súdu v sídle odvolacieho súdu.¹⁴²

116. Súdny dvor tak vyložil článok 3 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti¹⁴³, podľa ktorého má právomoc na rozhodovanie v cezhraničných sporoch týkajúcich sa vyživovacej povinnosti súd podľa „miesta obvyklého pobytu oprávneného“.

¹³⁹ Pozri bod 108 vyššie.

¹⁴⁰ Pozri rovnako v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2020:1056, bod 94).

¹⁴¹ C-498/14 PPU, EU:C:2015:3.

¹⁴² Pozri rozsudok Sanders a Huber (body 22 a 38). Konkrétne, príslušným súdom bol podľa dotknutého vnútroštátneho ustanovenia Amtsgericht (okresný súd, Nemecko) v sídle miestne príslušného Oberlandesgericht (krajský odvolací súd, Nemecko), na ktorý by sa oprávnená osoba prípadne musela obrátiť v rámci odvolacieho konania.

¹⁴³ Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1.

117. Ide o jedno z ustanovení týkajúcich sa pravidiel právomoci, ktoré nahradili ustanovenia nariadenia č. 44/2001, ktoré nadväzuje na Bruselský dohovor.¹⁴⁴ Súdny dvor rozhodol, že „toto ustanovenie, ktoré určuje medzinárodnú a miestnu príslušnosť, sleduje cieľ harmonizácie noriem konfliktu právomocí (pozri v tomto zmysle rozsudok Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, bod 30)“¹⁴⁵.

118. V rozsudku Sanders a Huber Súdny dvor konštatoval, že kolízne normy síce boli harmonizované pomocou vymedzenia spoločných hraničných ukazovateľov, *konkrétne* určenie príslušného súdu však naďalej zostáva v právomoci členských štátov, s výhradou, že táto vnútroštátna právna úprava neohrozí cieľ nariadenia č. 4/2009 alebo mu neodníme potrebný účinok.¹⁴⁶

119. Súdny dvor spresnil, že vykonávanie cieľov blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti neznamená, že členské štáty musia zriadiť príslušné súdy v každom mieste¹⁴⁷ a že je dôležité, aby príslušným súdom bol súd, ktorý zabezpečí obzvlášť úzku väzbu s miestom, v ktorom má oprávnený na výživné svoj obvyklý pobyt uvedeným v článku 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009.¹⁴⁸

120. V tejto súvislosti Súdny dvor vnímal pozitívne koncentráciu právomocí, pretože vo veciach vyživovacej povinnosti môže takáto voľba organizácie prispieť k rozvoju špeciálnej odbornosti, ktorá zodpovedá časti cieľov sledovaných nariadením č. 4/2009 a riadnemu výkonu spravodlivosti.¹⁴⁹

121. Z rovnakých dôvodov sa teda stačí podľa môjho názoru, pokiaľ ide o článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012, domnievať, že konajúci súd uzná svoju právomoc na základe relevantného hraničného ukazovateľa nachádzajúceho sa v jeho obvode¹⁵⁰, teda na časti vnútroštátneho územia, v ktorej vykonáva svoju právomoc.¹⁵¹ Ide aj o to neurobiť z geografického kritéria hraničný ukazovateľ, chápaný striktno, ktorý uprednostňuje blízkosť na úkor riadneho výkonu spravodlivosti.¹⁵²

¹⁴⁴ Pozri rozsudok Sanders a Huber (bod 23). Článok 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009 je formulovaný podobne ako pravidlá „osobitnej právomocí“ vo veciach vyživovacej povinnosti, ktoré sa nachádzali v článku 5 bode 2 Bruselského dohovoru a v článku 5 bode 2 nariadenia č. 44/2001.

¹⁴⁵ Rozsudok Sanders a Huber (bod 30).

¹⁴⁶ Pozri rozsudok Sanders a Huber (bod 32 a citovaná judikatúra). Pokiaľ ide o dotknutú vnútroštátnu právnu úpravu, pozri rovnako bod 22 tohto rozsudku. Táto právna úprava rozdeľuje miestnu príslušnosť v sporoch týkajúcich sa vyživovacej povinnosti v závislosti od existencie alebo neexistencie cudzieho prvku. V prípade cezhraničných situácií došlo k preneseniu miestnej príslušnosti na iný súd prvého stupňa ako ten, pod ktorý príslušná osoba spadala z dôvodu miesta svojho pobytu.

¹⁴⁷ Pozri rozsudok Sanders a Huber (bod 35).

¹⁴⁸ Pozri rozsudok Sanders a Huber (bod 36).

¹⁴⁹ Pozri rozsudok Sanders a Huber (body 44 a 45).

¹⁵⁰ Porovnaj s rozsudkom zo 16. mája 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, bod 28). V zmluvných veciach pozri rozsudok z 3. mája 2007, Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, body 37 a 44).

¹⁵¹ Obvod súdu zahŕňa viacero lokalít alebo správnych celkov rozmiestnených na vnútroštátnom území. Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen v spojených veciach Sanders a Huber (C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2171, body 55 a 56).

¹⁵² Súdny dvor v bode 29 rozsudku Sanders a Huber zdôraznil, že „cieľ riadneho výkonu spravodlivosti sa má chápať nielen výlučne v zmysle najlepšej možnej organizácie súdnictva, ale aj... z hľadiska záujmu účastníkov konania, či už ide o navrhovateľa alebo odporcu, aby mali predovšetkým uľahčený prístup k spravodlivosti a aby bolo možné predvídať normy právomocí“.

122. V rozsudku Sanders a Huber však Súdny dvor uviedol, že v prípade koncentrácie právomoci sa vyžaduje konkrétne preskúmanie existujúcej situácie v dotknutom členskom štáte s cieľom zabezpečiť, aby vnútroštátna právna úprava nezbavila nariadenie, ktoré sa uplatňuje v spore, jeho potrebného účinku.¹⁵³

123. Táto výhrada bola znovu vyjadrená v rozsudku z 9. januára 2015, RG¹⁵⁴, ktorý sa týkal priznania právomoci na preskúmanie otázok vrátenia dieťaťa alebo opatrovníckeho práva k dieťaťu špecializovanému súdu, aj keď súd už začal konať vo veci samej o rodičovských právach a povinnostiach k dieťaťu,¹⁵⁵ pri príležitosti preskúmania ustanovení týkajúcich sa určenia vnútroštátneho súdu, ktorý má právomoc, ktoré závisí od rozhodnutia členských štátov. Je zaujímavé poznamenať, že v tomto prípade Súdny dvor zohľadnil cieľ rýchlosti konaní vyvedený z nariadenia č. 2201/2003.¹⁵⁶

124. V oblasti porušenia práva hospodárskej súťaže je však legislatívny rámec, v ktorom je v členskom štáte zavedená koncentrácia právomocí,¹⁵⁷ veľmi odlišný. Podľa môjho názoru treba zohľadniť to, že vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti neexistujú také obmedzenia, ako sú obmedzenia vyplývajúce najmä zo špecifického predmetu nariadenia č. 4/2009¹⁵⁸ a pokiaľ ide o vec, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Sanders a Huber, aj osobitosti dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy so zreteľom na ciele tohto nariadenia.¹⁵⁹

125. V tomto zmysle súhlasím s názormi, ktoré už skôr vyjadrili iní generálni advokáti, o autonómii členských štátov v oblasti koncentrácie miestnej príslušnosti, bez ohľadu na to, či vyplýva z rozdelenia vecnej príslušnosti, pričom táto autonómia je obmedzená nutnosťou, aby nedošlo k narušeniu potrebného účinku nariadenia č. 1215/2012 a zásadou ekvivalencie.¹⁶⁰

126. Navyše, keďže predmet dotknutých žalôb zaberá významnú časť v analýze Súdneho dvora,¹⁶¹ treba zdôrazniť črty, ktoré konkrétnejšie charakterizujú spor týkajúci sa náhrady škody z protisúťažných postupov.

¹⁵³ Pozri body 32 a 46 tohto rozsudku. Ako príklad analýzy dodržania zásady efektivity v prípade koncentrácie sporov vo veciach poľnohospodárskej podpory na špecializovanom súde pozri rozsudok z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, body 50 až 58).

¹⁵⁴ C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, body 41 a 51.

¹⁵⁵ Súdny dvor vyložil článok 11 ods. 7 a 8 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. ES L 338, 2003, s. 1; Mím. vyd. 19/006, s. 243).

¹⁵⁶ Pozri rozsudok z 9. januára 2015, RG (C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, bod 52).

¹⁵⁷ V tejto súvislosti Komisia vo svojich písomných pripomienkach spresnila, že podľa informácií, ktorými disponuje, „v Belgicku, Nemecku, Grécku, Španielsku, vo Francúzsku, v Taliansku, Portugalsku, vo Švédsku a na Slovensku prejednávajú žaloby o náhradu škody špecializované senáty všeobecných občianskoprávných súdov, zatiaľ čo v Dánsku, Litve, Lotyšsku, Rumunsku a Spojenom kráľovstve ich prejednávajú špecializované súdy“. Pokiaľ ide o Francúzsko, Taliansko a Írsko, pozri spresnenia v RIFFAULT-SILK, J.: *Les actions privées en droit de la concurrence: obstacles de procédure et de fond*. In: *Revue Lamy de la concurrence*. január/marec 2006, č. 6, s. 84 – 90, predovšetkým s. 87. V tomto diele sa tiež spresňuje, že v iných veciach, najmä vo veciach priemyselného vlastníctva, sa členské štáty mohli rozhodnúť koncentrovať vecnú príslušnosť súdov. O námornom práve pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen v spojených veciach Sanders a Huber (C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2171, poznámka pod čiarou 72).

¹⁵⁸ Na počiatku tohto nariadenia bol úmysel vyvinúť špecifický nástroj, odlišný od nariadenia č. 44/2001, s cieľom posilniť ochranu osôb oprávnených na výživné považovaných za najslabšiu stranu, zvlášť v oblasti uznávania a výkonu rozhodnutí vydaných v týchto veciach. Pozri rozsudok Sanders a Huber (bod 41) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen v spojených veciach Sanders a Huber (C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2171, body 38 a 40).

¹⁵⁹ Pozri poznámka pod čiarou 146 a rozsudok Sanders a Huber (bod 46).

¹⁶⁰ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, poznámka pod čiarou 74) a k úvahám týkajúcim sa rôznych uplatniteľných nástrojov, návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci Guaitoli a i. (C-213/18, EU:C:2019:524, bod 74, ako aj poznámky pod čiarou 67 a 68).

¹⁶¹ Pozri body 122 a 123 vyššie.

b) Osobitosť žalôb o náhradu škody z protisúťažných postupov

127. Po prvé treba pripomenúť, že neexistuje právna úprava procesných podmienok podávania žalôb v oblasti práva hospodárskej súťaže, čo odôvodňuje domnievať sa, že členské štáty v rámci svojej súdnej organizácie určujú, ktorý súd je príslušný *ratione materiae* a aký je rozsah jeho obvodu, pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie¹⁶² a efektivity¹⁶³.

128. Po druhé sa rovnako ako Komisia domnievam, že treba zohľadniť nadobudnutie účinnosti a prebratie smernice 2014/104¹⁶⁴, ako aj technickú zložitosť pravidiel, ktoré sa uplatňujú na žaloby o náhradu škody pre porušenie ustanovení práva hospodárskej súťaže.¹⁶⁵

129. Z týchto dôvodov považujem za nevyhnutné, aby sa Súdny dvor pri odpovedi vnútroštátnemu súdu inšpiroval znením rozsudkov zo 16. mája 2013, Melzer¹⁶⁶ alebo CDC Hydrogen Peroxide týkajúcich sa právomoci vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zo zmluvného vzťahu, v ktorých je použitý výraz „súd, v ktorého obvode“.

130. S prihliadnutím na všetky tieto úvahy týkajúce sa koncentrácie právomoci súdov navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyložil článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 v tom zmysle, že hoci určuje tak na medzinárodnej, ako aj vnútroštátnej úrovni miestnu príslušnosť súdov príslušných na rozhodovanie cezhraničných sporov vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, členské štáty majú možnosť rozhodnúť sa v rámci svojej súdnej organizácie koncentrovať prejednávanie týchto sporov na určitých súdoch, pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity. Predovšetkým v oblasti práva hospodárskej súťaže musia členské štáty dbať na to, aby pravidlá, ktoré stanovujú alebo uplatňujú, nenarúšali účinné uplatňovanie článkov 101 a 102 ZFEÚ.

V. Návrh

131. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid (Obchodný súd č. 2 Madrid, Španielsko) takto:

Článok 7 bod 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, sa má vykladať v tom zmysle:

- že určuje príslušný súd členského štátu, v obvode ktorého najmä vznikla priama škoda,
- že v rámci žaloby o náhradu ujmy spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ spočívajúcim najmä v tajných dohodách o určení a zvýšení cien tovaru, sa miesto, kde vznikla škoda, nachádza

¹⁶² Podľa tejto zásady procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, nemôžu byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy; pozri najmä rozsudok z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, bod 36). V prípade protisúťažných postupov môže ísť o žaloby podané na základe rozhodnutí vnútroštátnych orgánov. Pozri BLUMANN, C., DUBOUIS, L.: *Droit matériel de l'Union européenne*. 8. vyd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 2019, bod 938, s. 665.

¹⁶³ Na pripomenutie týchto všeobecných zásad určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z priameho účinku práva hospodárskej súťaže, pozri rozsudok z 13. júla 2006, Manfredi a i. (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, body 62 a 71, ako aj citovaná judikatúra). Pozri rovnako rozsudok z 21. januára 2021, Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, bod 46).

¹⁶⁴ Pozri bod 68 vyššie.

¹⁶⁵ Pozri poznámka pod čiarou 137.

¹⁶⁶ C-228/11, EU:C:2013:305.

v členskom štáte trhu dotknutého týmto porušením, kde boli vynaložené zvýšené ceny. Miestne príslušným súdom je v zásade súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto nadobudnutia tohto majetku podnikom vykonávajúcim svoju činnosť v tom istom členskom štáte, ktoré musí byť určené na základe ekonomických kritérií. Ak neexistuje zhoda medzi miestom, kde vznikla škoda, a miestom, kde vykonáva činnosť poškodená osoba, možno žalobu podať na súde, v ktorého obvode má poškodená osoba sídlo, a

- že členské štáty majú možnosť rozhodnúť sa v rámci svojej súdnej organizácie koncentrovať prejednávanie sporov na určitých súdoch, pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity. Predovšetkým v oblasti práva hospodárskej súťaže musia členské štáty dbať na to, aby pravidlá, ktoré stanovujú alebo uplatňujú, nenarúšali účinné uplatňovanie článkov 101 a 102 ZFEÚ.